

Referansebruksberegninger 2022

Beregninger basert på driftsgranskingene

Regnskapstall for 2020

Framregnede tall for 2021 og 2022

30 referansebruk

AVGITT JUNI 2022

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket

Årlig utkommer:

«Totalkalkylen for jordbruket» (Jordbrukets totalregnskap
og budsjett)

«Referansebruksberegninger»

«Resultatkontroll for gjennomføringen av
landbrukspolitikken»

«Volum- og prisindeksar for jordbruket» som ligger på:

http://nilf.no/statistikk/Volum-_og_prisindeksar

BUDSJETTNEMNDEN FOR JORDBRUKET

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2022

Beregninger basert på driftsgranskingene

REGNSKAPSTALL FOR 2020

FRAMREGNEDE TALL FOR 2021 OG 2022

AVGITT
JUNI 2022

Innholdsfortegnelse

HOVEDRESULTATER	1
1 INNLEDNING	3
1.1 Generelt.....	3
1.1.1 Bakgrunn og formål	3
1.1.2 Endringer tidligere år.....	4
1.1.3 Årets endringer.....	5
1.2 Historisk om utviklingen av referansebruk	6
1.3 Referansebrukene og totalkalkylen for jordbruket	7
1.4 Årets referansebruksberegninger	7
2 PRINSIPPER FOR REFERANSEBRUKS-BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTS-GRANSKINGENE	11
2.1 Bygd på driftsgranskningene	11
2.2 Tilskuddsberegning.....	11
2.3 Registrert arbeid og kapital	11
2.4 Nærmere om avskrivningsprinsippets betydning	12
2.5 Nærmere om investeringstidspunktets betydning	13
2.6 Gjeldsandeler	15
2.7 Leid arbeid/arbeidsgiveravgift	15
3 FRA DRIFTSGRANSKINGSBRUK TIL REFERANSEBRUK	17
3.1 Generelt.....	17
3.2 Arbeidsforbruk	22
3.3 Normalisering av avlingsnivået for korn og poteter	22
3.4 Avlingsnivået for øvrige vekster	23
3.5 Verdiendring på buskap og varelager	24
4 VOLUMFRAMREGNING PÅ REFERANSEBRUKENE	25
4.1 Beregningsmetode og forutsetninger	25
4.2 Skift i volumutviklingen	27
4.3 Resultat av volumframregningen på referansebrukene.....	27
5 PRISER PÅ ENKELTE POSTER PÅ REFERANSEBRUKENE.....	29
5.1 Korn	29
5.2 Poteter.....	29
5.3 Melkeprisen.....	29
5.4 Kjøtt	31
5.5 Ull.....	31
5.6 Annet	31
6 TILSKUDD	33
6.1 Pristilskudd	33
6.1.1 Grunntilskudd	33
6.1.2 Distriktstilskudd melk	34
6.1.3 Distriktstilskudd kjøtt og egg.....	34
6.1.4 Kvalitetstilskudd storfekjøtt	35
6.1.5 Tilskudd for lammeslakt og kjeslakt	36

6.2	Driftstilskudd per foretak	36
6.3	Tilskudd til husdyr	37
6.4	Refusjon av avløserutgifter ved ferie og fritid	40
6.5	Refusjon av avløserutgifter ved sykdom mv.	40
6.6	Areal- og kulturlandskapstilskudd	41
6.7	Tilskudd til dyr på beite	43
6.8	Bunnfradrag.....	44
7	FRAMREGNINGSGRUNNLAG	45
7.1	Oversikt	45
7.2	Årgangsindekser	48
7.3	Leid arbeid	49
7.4	Tilskudd	49
8	BEREGNINGSGRUNDLAG	51
8.1	Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk.....	51
8.2	Økologisk melkeproduksjon	74
8.3	Sammenligning av resultatene i referanse-brukssystemet med resultatene fra normaliserte regnskaper	76

Hovedresultater

Tabellen nedenfor viser det beregnede vederlaget til arbeid og egenkapital per årsverk, inklusive beregnet inntektsverdi av jordbruksfradraget, og det beregnede helårsutslaget av jordbruksoppgjøret 2022 på vederlaget for de enkelte referansebrukene.

Tabell 1 Vederlag til arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi av jordbruksfradraget (før skatt). Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2020. Kr per årsverk

	Årsverk	2020	2021	2022 ¹	Fullt utslag av oppgjør ²
1 Melk, 31 årskyr. Landet	2,070	335 700	389 900	352 900	91 000
2 Korn, 513 dekar korn. Landet	0,451	283 400	276 800	-32 300	334 700
3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet	1,279	204 700	203 100	187 500	159 000
4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgeiter. Landet	1,559	484 900	512 900	478 600	67 400
5 Svin og korn, 53 avlssvin + 383 dekar korn. Landet	1,608	512 400	657 000	718 600	184 400
6 Egg og planteprodukter, 7 128 høner + 349 daa korn. Landet	1,600	643 400	685 400	624 500	200 700
7 Poteter og korn, 128 dekar poteter + 307 daa korn. Landet	1,408	508 100	572 900	460 500	149 300
8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet	1,220	268 900	271 600	225 300	178 200
9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet	1,721	348 500	370 600	369 200	95 000
10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker + 302 daa korn. Landet	2,376	525 800	611 500	495 800	141 100
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 119 342 fjørfeslakt. Landet	1,067	739 600	724 200	373 100	267 400
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	2,050	348 700	394 600	388 100	122 300
13 Melk, 16 årskyr. Landet	1,756	319 300	348 000	328 700	89 600
14 Melk, 51 årskyr. Landet	2,443	345 900	422 200	370 900	94 900
15 Melk, 68 årskyr. Landet	2,904	380 800	472 600	415 000	114 700
16 Melk, 39 årskyr. Arealsoner 1 og 3	2,036	383 300	456 800	409 600	128 800
17 Melk, 28 årskyr. Arealsoner 5A	1,975	316 200	366 300	327 000	87 700
18 Melk, 36 årskyr. Arealsoner 2	1,842	348 600	419 500	387 500	109 800
19 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 5B	2,118	320 900	368 900	335 600	87 400
20 Melk, 38 årskyr. Arealsoner 4	2,203	293 000	368 100	327 000	84 400
21 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 6 og 7	2,157	368 400	425 200	386 300	81 200
22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet	0,325	181 500	154 900	-119 200	355 900
23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet	0,686	409 200	413 400	116 000	331 200
24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	1,253	179 300	176 800	162 900	152 400
25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	1,367	273 600	274 400	245 600	149 300
26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet	0,982	92 400	82 400	66 400	138 500
27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet	1,713	301 800	307 200	281 500	131 300
28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	1,241	295 400	297 000	247 700	161 100
29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	1,175	243 900	246 400	198 000	167 900
30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet	1,423	339 100	345 000	293 500	212 600

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn i resultatene for året 2022

2) Fullt utslag for kalenderåret 2023 (helårsvirkning av oppgjøret) med oppgjørets forutsetninger for pris- og kostnadsvekst i 2023 (jf. tabell 7.1)

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2022. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE
REGNSKAPSTALL FOR 2020. FRAMREGNEDE TALL FOR 2021 OG 2022
Budsjettnemnda for jordbruket, 2022

1 Innledning

1.1 Generelt

1.1.1 Bakgrunn og formål

Referansebruksberegningene er beregninger på bruksnivå for ulike produksjoner, bruksstørrelser og områder. Hensikten med beregningene er blant annet å vise inntektsutviklingen og å beregne virkninger av endringer som følge av jordbruksopp-gjørene. Referansebruksberegningene er en del av grunnlagsmaterialet til jordbruksforhandlingene.

Fra og med 2001 bygger beregningene på driftsgranskingene med registrerte tall. Materialet er først gruppert etter produksjoner. Deretter er det oppdelt etter distrikt og struktur. Referansebrukene er ikke direkte sammenlignbare med referansebruksberegninger gjort tidligere enn 2001. Sammenligning mellom referansebruksberegninger med ulikt utgivelsesår må også frarådes, først og fremst fordi det er utskifting av deltakerbruk bak referansebruk og dernest fordi det enkelte år er endret på utvalgs-kriteriene og nummerering for noen referansebruk.

Om bakgrunnen for omleggingen fra 2001 siterer vi fra St.meld. nr. 19 (1999–2000) «Om norsk landbruk og matproduksjon» der det står følgende:

«Referansebrukssystemet erstattet etter St.prp. nr. 8 (1992–1993) det tidligere modellbrukssystemet. Referansebrukene gir grunnlag for å vurdere effektene av virkemiddelbruken innenfor jordbruket for ulike bruksgrupper, distrikter og produksjoner. Til tross for de forenklingene dette medførte, benyttes det i dag betydelige ressurser på å omarbeide deler av og supplere driftsgranskingsmaterialet. Det er også betydelig usikkerhet knyttet til normeringen av arbeid og kapital som skjer ved utarbeidelsen av referansebrukene i dag. For å forenkle systemet ytterligere og i større grad å analysere forskjeller i inntektene innenfor og mellom produksjoner og regioner, foreslås det at man nytter grupper av bruk i driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte uten normering av arbeid og kapital. En viktig forbedring med en slik omlegging vil være at man sikrer et større datatilfang bak tallmaterialet.»

Det er etter dette nyttet grupper av jordbruksbedrifter i driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte, uten normering av arbeid eller kapital.

Det er grunn til å understreke at referansebrukene ikke representerer hele jordbruket. Mange jordbruksbedrifter kan ha en produksjon som er dekket av referansebruksberegningene, men de vil likevel ikke kjenne seg igjen i referansebruksberegningene fordi en selv for eksempel har et annet produksjonsomfang, et annet investeringsomfang eller et annet investeringsår enn det gjennomsnittet et referansebruk viser.

Detaljerte beregninger for de enkelte referansebruk er ikke gjengitt i denne publikasjonen. En har valgt å presentere bare noen få sentrale resultatmål. For spesielt interesserte er mer detaljerte beregningsresultater å finne på NIBIO sine internettsider. Tallene for 2022 viser budsjetterte tall før jordbruksforhandlingene, dersom annet ikke er sagt. I tabell 1 og i tabell 8.14 er vist fullt utslag (helårsvirkning) av jordbruksoppjøret i 2022.

1.1.2 Endringer tidligere år

Budsjettnemnda gjorde i 2011 nærmere vurderinger av situasjonen for store melkeproduksjonsbruk som har investert i nyere tid. Referansebrukene 12, 13 og 14 ble gitt nye utvalgskriterier. Dette førte til at både referansebruk 13 og 14 fikk økt årskuttall i forhold til tidligere års beregninger. Samdrifter ble tatt inn som et nytt referansebruk 28.

Til beregningene i 2014 hadde Budsjettnemnda en gjennomgang av referansebrukene med korn med hensyn til representativitet og størrelse. Nemnda vurderte både ulike alternative utvalgskriterier for og eventuelle endringer i antallet av referansebrukene med korn. Datagrunnlaget (driftsgranskingsmaterialet) gir imidlertid begrensninger for hva som er mulig. Nemnda vedtok å beholde referansebrukene 2 og 22 uendret, og å endre utvalgskriteriene for referansebruk 23 til å omfatte de 20 største kornbrukene på Østlandet.

I kapittel 8.3 ble det i 2014 tatt inn en liten vurdering av tre referansebruk med kombinerte produksjoner, for å belyse hvilken betydning hver produksjonsgren har.

I 2017 ble referansebruk 28 «Samdrift melkeproduksjon» tatt ut. Årsaken var at det fra og med regnskapsåret 2015 (som var basisår i referansebruksberegningene i 2017) ikke lenger er særvirkemidler for samdrift i melkeproduksjon og at partene derfor heller ikke har behov for dette referansebruket under jordbruksforhandlingene. Foretak organisert som samdrift med melkeproduksjon og klassifisert som melkebruk i driftsgranskingsmaterialet, er ikke en del av de ordinære driftsgranskingsbrukene. Disse melkesamdriftene gikk tidligere derfor ikke inn i noen av de andre referansebrukene med melk og storfeslakt. Fra og med regnskapsåret 2015 (referansebruksberegningene i 2017) inngår melkesamdriftene nå i det datamaterialet som referansebruksberegningene bruker på lik linje med de ordinære driftsgranskingsbrukene med melk. Dette innebærer at de fleste referansebrukene med melk og storfeslakt fra og med beregningene i 2017 i ulik grad har fått økt antall årskyr og produksjonsomfang sammenlignet med foregående år.

På grunn av den store usikkerheten omkring koronapandemien våren 2020, vedtok Budsjettnemnda i 2020 å ikke legge fram referansebruksberegninger som en del av grunnlagsmaterialet til de forenklede jordbruksforhandlingene i 2020. Det ble derfor heller ikke utarbeidet noen Referansebrukspublikasjon 2020.

Budsjettnemnda tok i fjor inn et referansebruk «Grønnsaker» som nytt nr. 10 med område «Landet». I fjorårets beregninger var dermed referansebruksinndelingen og rekkefølgen på referansebrukene uendret fram til og med nr. 9 i forhold til beregningene i 2019. Det nye referansebruket «Grønnsaker» ble nytt nr. 10. De etterfølgende referansebrukene beholdt samme rekkefølge, men med forskjøvet nummerering, sammenlignet med beregningene i 2019.

1.1.3 Årets endringer

Fra og med årets beregninger har Budsjettnemnda endret utvalgskriteriene til mange av referansebrukene. For referansebrukene med korn er utvalget avgrenset til de $\frac{2}{3}$ største kornbrukene i driftsgranskingsmaterialet. For referansebrukene med sau er det satt en minstegrense på 70 vinterfôra sauer for deltakerbrukene som skal inngå i referansebruksberegningene. Disse to utvalgsavgrensingene innebærer at kornarealet på referansebruk nr. 2 har økt og at referansebruk nr. 3 har flere vinterfôra sauer sammenlignet med beregningene i fjor. For referansebrukene nr. 16-21 med melk er utvalgskriteriet endret fra landsdel til arealsone. Tilsvarende endring er gjort for referansebrukene nr. 24-25 med sau. For referansebruk nr. 22 med korn er utvalgskriteriet endret fra kornbrukene med et kornareal mindre enn 400 dekar til et utvalg med de 25 minste kornbrukene. For referansebruk nr. 23 med korn er utvalgskriteriet endret fra de 20 største til de 25 største kornbrukene.

Budsjettnemnda har fra og med årets beregninger tatt inn fire nye referansebruk. Disse er referansebruk nr. 26 «Sau» med de 25 minste sauebrukene for område «Landet», referansebruk nr. 28 «Ammeku» for «grasområdene», referansebruk nr. 29 «Ammeku» for «kornområdene» og referansebruk nr. 30 «Ammeku» med de 25 største ammekubrukene for område «Landet».

Budsjettnemnda har fra og med årets beregninger tatt ut det tidligere referansebruk nr. 25 med korn og korn/svin i område «Trøndelag».

I årets beregninger er dermed referansebruksinndelingen og rekkefølgen på referansebrukene uendret fram til og med nr. 18 sammenlignet med beregningene i 2021, men flere av disse referansebrukene er gitt nye utvalgskriterier. De resterende referansebrukene nr. 19-30 har enten fått ny nummerering og nye utvalgskriterier, eller er helt nye sammenlignet med beregningene i 2021. Årets referansebruk er beskrevet i kapittel 1.4.

Tidligere kapittel 8.3 «Analyse av kombinerte produksjoner», som var nytt i 2014, er tatt ut av beregningsmaterialet fra og med i år.

1.2 Historisk om utviklingen av referansebruk

Som følge av Stortingets vedtak den 1. desember 1975 «Om inntektsopptrappingen i landbruket», ble det et utvidet behov for å kunne sammenligne inntektsnivået i landbruket med inntektsnivået i industrien. Fra før av hadde man totalkalkylen for jordbruket, som viser det totale inntekts- og kostnadsnivået i næringen. Men behovet ble nå utvidet til å gjelde de forskjellige produksjoner, bruksstørrelser og distrikter. Problemene omkring registreringen av inntektsnivået i landbruket ble tatt opp i St.meld. nr. 14 (1976–77) «Om landbrukspolitikken» og i St.meld. nr. 80 (1978–79) «Om inntekt og levekår i landbruket».

En av de viktigste oppgavene Budsjettnemnda ble pålagt i de nevnte Stortingsdokumentene, var å utforme et sett av modellbruk og beregne årsverksinntekten på disse i samsvar med de retningslinjer som ble gitt i dokumentene. Videre å beregne et sammenveid gjennomsnitt av årsverksinntekten i modellbrukssystemet på grunnlag av en sammenveingsmodell med beregnede vektall for den enkelte modell.

Formålet med modellbrukene var å ha et måleinstrument som viste inntektene i jordbruket i forskjellige produksjoner, bruksstørrelser og distrikter, og som kunne brukes til å sammenligne gjennomsnittlig inntektsnivå med gitte normer for effektivitet i jordbruk og industri.

Navnebyttet til referansebruksberegningene fra 1993 markerer et skille i bruken av materialet. Det var en tilpassing av de tidligere modellbruksberegningene etter de retningslinjer som St.prp. nr. 8 (1992–1993) satte. Sammenveid modellbruksinntekt blir ikke lenger nyttet til sammenligning av inntektsnivå og -utvikling i jordbruket med andre grupper, og ble derfor tatt ut av referansebruksberegningene. Likeledes ble kalkylemodellene, som var med i modellbrukssystemet først og fremst for beregning av sammenveid inntekt, tatt ut.

Grunnlaget for referansebrukene i perioden 1993–2000 var som for de tidligere modellene, et utvalg av bruk fra regnskapsundersøkelsene ved NILF (nå NIBIO). Bakgrunns materialet for hvert referansebruk var 15–25 utvalgte driftsgranskingsbruk i driftsgranskingsmaterialet sammenfattet i basismodeller. Budsjettnemnda justerte basismodellene etter prinsipper som var trukket opp for utarbeidelse av referansebrukene, og regnet fram materialet til det år forhandlingene fant sted.

Referansebrukene fra 1993 til 2000 nyttet i større grad enn modellbrukene, registrerte tall direkte uten normering eller annen justering. Men det ble fremdeles gjort enkelte justeringer i forhold til basismaterialet og fortsatt ble både arbeidsforbruket og kapitalen normert i beregningene.

Fra 2001 ble det i realiteten gjort et større brudd i referansebruksberegningene enn i 1993 selv om navnet denne gangen ikke ble endret. Referansebrukene ble lagt om i tråd med St.meld. nr. 19 (1999–2000). Det innebærer at man nytter grupper av jordbruksbedrifter i driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte uten normering av

arbeid eller kapital. Ingen referansebruk er direkte sammenlignbare med referansebrukene en hadde fram til og med 2000.

1.3 Referansebrukene og totalkalkylen for jordbruket

Både på referansebrukene og i totalkalkylen for jordbruket er beregningene gjort ved den faktiske markedssituasjonen. Totalkalkylen omfatter hele jordbruket, mens referansebrukene dekker et utvalg av produksjoner, bruksstørrelser og geografiske områder. Inntektsutviklingen målt ved referansebrukene kan ikke uten videre sammenlignes med materialet i totalkalkylens normaliserte regnskaper. Blant annet er referansebrukene volumfaste og fanger dermed ikke opp produsentenes tilpasninger i framregningsperioden, og heller ikke den del av produktivitsutviklingen som skyldes endringer i bruks- og besetningsstørrelser og endringer i bruksstrukturen (strukturutviklingen) ellers. Det er gjort egne volumframregninger fra regnskapsåret for å ta hensyn til volumtilpasninger som i praksis vil skje i framregningsperioden (se kapittel 4). I totalkalkylens normaliserte regnskaper kommer alle effekter av produktivits- og strukturutviklingen til uttrykk. I totalkalkylen inntektsføres også en del statstilskuddsposter som ikke gir inntektsvirkning på referansebrukene. For nærmere omtale av årsaker til forskjeller mellom referansebruksberegningene og totalkalkylens normaliserte regnskaper viser en til kapittel 8.3.

1.4 Årets referansebruksberegninger

Beregningene omfatter 30 referansebruk presentert i de to tabellene 1.1 og 1.2 nedenfor.

Budsjettnemnda har valgt en gruppering i referansebruk med hovedinndeling etter produksjoner (tabell 1.1) og en videre inndeling etter geografi, struktur og driftsmåte av de tre driftsformene som har flest deltakerbruk i driftsgranskingene (tabell 1.2).

Fra og med årets beregninger har Budsjettnemnda endret utvalgskriteriene til mange av referansebrukene. Endringene er nærmere omtalt i kapittel 1.1.3 «Årets endringer».

I årets beregninger er dermed referansebruksinndelingen og rekkefølgen på referansebrukene uendret fram til og med nr. 18 sammenlignet med beregningene i 2021, men flere av disse referansebrukene er gitt nye utvalgskriterier. De resterende referansebrukene nr. 19-30 har enten fått ny nummerering og nye utvalgskriterier, eller er helt nye sammenlignet med beregningene i 2021.

Tabell 1.1 Oversikt over referansebrukene. Produksjoner

Ref.bruk			Antall bruk
nr.	Produksjon og omfang	Område	i 2020
1	Melk. 31 årskyr	Landet	306
2	Korn. 513 dekar korn	Landet	72
3	Sau. 170 vinterfôra sauer	Landet	114
4	Melkeproduksjon geit. 143 årsgeiter	Landet	19
5	Svin og korn. 53 avlssvin + 383 dekar korn	Landet	32
6	Egg og planteprodukter. 7 128 høner + 349 dekar korn	Landet	15
7	Poteter og korn. 128 dekar poteter + 307 dekar korn	Landet	15
8	Ammeku. 32 ammekyr	Landet	68
9	Frukt og bær. 51 dekar frukt og bær	Landet	24
10	Grønnsaker. 113 dekar grønnsaker + 302 dekar korn	Landet	15
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 119 342 fjørfeslakt	Landet	18

Tabell 1.2 Oversikt over referansebrukene. Område, struktur og driftsmåte

Ref.bruk			Antall bruk
nr.	Produksjon og omfang	Område/Arealsoner	i 2020
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	19
13	Melk. 16 årskyr	Landet	102
14	Melk. 51 årskyr	Landet	102
15	Melk. 68 årskyr	Landet	25
16	Melk. 39 årskyr	Arealsoner 1 og 3	26
17	Melk. 28 årskyr	Arealsoner 5A	83
18	Melk. 36 årskyr	Arealsoner 2	20
19	Melk. 29 årskyr	Arealsoner 5B	85
20	Melk. 38 årskyr	Arealsoner 4	27
21	Melk. 29 årskyr	Arealsoner 6 og 7	65
22	Korn. 327 dekar korn	Østlandet	25
23	Korn. 801 dekar korn	Østlandet	25
24	Sau. 156 vinterfôra sauer	Arealsoner 5A og 5B	79
25	Sau. 194 vinterfôra sauer	Arealsoner 6 og 7	20
26	Sau. 85 vinterfôra sauer	Landet	25
27	Sau. 295 vinterfôra sauer	Landet	25
28	Ammeku. 30 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	36
29	Ammeku. 34 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	31
30	Ammeku. 46 ammekyr	Landet	25

Årets beregninger er basert på regnskapsmateriale fra 2020. Basisåret i beregningene er 2020, og disse tallene er som regel regnet fram til 2021 etter registrert prisutvikling i totalkalkylen for tilsvarende poster. Framregningen til 2022 er tilsvarende basert på budsjetterte priser i totalkalkylen. Alle mengder er holdt konstante i framregningsperioden og uttrykker dermed utviklingen for produsenter med uendret produksjonsomfang i framregningsperioden.

For å få et mest mulig stabilt materiale, har det vært et mål at referansebrukene bygger på mange faktiske bruk. For å få flere viktige produksjoner representert, har en akseptert at enkelte referansebruk tas med selv om de bygger på relativt få driftsgranskingsbruk.

Referansebruksinndelingen er naturligvis preget av hva som er mulig ut fra grunnlagsmaterialet. Ved inndelingen er det lagt mest vekt på produksjoner (tabell 1.1). Geografi er prioritert framfor struktur ved den videre inndelingen av produksjoner i referansebruk (tabell 1.2).

Ut over de produksjonene som er nevnt i tabellene ovenfor, kan referansebrukene ha tilleggsproduksjoner med et relativt mindre omfang. Slike tilleggsproduksjoner kan iblant være en del av forklaringen på utslaget som framkommer på resultatmålet.

For framregningen er hvert referansebruk plassert til bestemte soner og regnet fram med satsendringene som gjelder den valgte geografiske soneplasseringen, jf. kapitlene 2.2 og 7.4. Tabellene under viser referansebrukenes soneplassering i årets beregninger.

Tabell 1.3. Oversikt over referansebrukenes soneplassering. Produksjoner

Ref.bruk nr.	Produksjon og omfang	Område	Areal sone	Kjøtt sone	Melk sone
1	Melk. 31 årskyr	Landet	5/5A	2	D
2	Korn. 513 dekar korn	Landet	1		
3	Sau. 170 vinterfôra sauer	Landet	5/5A	2	
4	Melkeproduksjon geit. 143 årsgeiter	Landet	6	4	G
5	Svin og korn. 53 avlssvin + 383 dekar korn	Landet	1		
6	Egg og planteprodukter. 7 128 høner + 349 dekar korn	Landet	1		
7	Poteter og korn. 128 dekar poteter + 307 dekar korn	Landet	1		
8	Ammeku. 32 ammekyr	Landet	5/5A	2	
9	Frukt og bær. 51 dekar frukt og bær	Landet	5/5B	2	
10	Grønnsaker. 113 dekar grønnsaker + 302 dekar korn	Landet	1	1	
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 119 342 fjørfeslakt	Landet	1		

Tabell 1.4. Oversikt over referansebrukenes soneplassering. Område, struktur og driftsmåte

Ref.bruk nr.	Produksjon og omfang	Område	Areal sone	Kjøtt sone	Melk sone
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	5/5A	2	D
13	Melk. 16 årskyr	Landet	5/5A	2	D
14	Melk. 51 årskyr	Landet	5/5A	2	D
15	Melk. 68 årskyr	Landet	5/5A	2	D
16	Melk. 39 årskyr	Arealsoner 1 og 3	1	1	B
17	Melk. 28 årskyr	Arealsoner 5A	5/5A	2	C
18	Melk. 36 årskyr	Arealsoner 2	2	1	A
19	Melk. 29 årskyr	Arealsoner 5B	5/5B	2	D
20	Melk. 38 årskyr	Arealsoner 4	4	2	C
21	Melk. 29 årskyr	Arealsoner 6 og 7	6	4	G
22	Korn. 327 dekar korn	Østlandet	3		
23	Korn. 801 dekar korn	Østlandet	1		
24	Sau. 156 vinterfôra sauer	Arealsoner 5A og 5B	5/5B	2	
25	Sau. 194 vinterfôra sauer	Arealsoner 6 og 7	6	4	
26	Sau. 85 vinterfôra sauer	Landet	5/5A	2	
27	Sau. 295 vinterfôra sauer	Landet	5/5A	3	
28	Ammeku. 30 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	5/5A	2	
29	Ammeku. 34 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	3	2	
30	Ammeku. 46 ammekyr	Landet	5/5A	2	

Et vedlegg med detaljerte beregninger for de enkelte referansebruk er ikke lagt ved i denne publikasjonen, men er å finne på NIBIOs nettsider.

2 Prinsipper for referansebruksberegninger basert på driftsgranskingene

2.1 Bygd på driftsgranskingene

Hovedformålet med driftsgranskingene er å presentere årlige resultater og den mer langsiktige utviklingen for økonomien på gardsbruk der inntekten fra jordbruket har et vesentlig omfang. Undersøkelsen er gjort med grunnlag i skatteregnskap og tilleggsopplysninger om areal, avlinger og arbeidsinnsats. Skatteregnskapene er innhentet fra drøyt 900 jordbruksbedrifter som er spredt rundt i hele landet. Skatteregnskapene blir omarbeidet til driftsregnskap. Det er data fra driftsregnskapene som går inn i driftsgranskingene. Driftsgranskingene omfatter i hovedsak familiebruk med en arbeidsinnsats i jordbruket på ett årsverk eller mer.

Budsjettnemnda har lagt vekt på å benytte driftsgranskingsresultatene direkte så langt som mulig, men har likevel funnet det hensiktsmessig å normalisere kornavlinger og potetavlinger når arealet har et visst omfang (se kapittel 3.3).

2.2 Tilskuddsberegning

Når en regner gjennomsnittlige tilskudd for grupper av jordbruksbedrifter i driftsgranskingene, vil ingen av driftsgranskingsbrukene som inngår, faktisk ha hatt disse gjennomsnittstilskuddene.

For framregningen er hvert referansebruk plassert i bestemte soner, og regnet fram med satsendringene som gjelder den valgte geografiske soneplasseringen. Framregningen av tilskuddene i selve referansebruksberegningene baseres så på den samme absolutte endringen.

Framregningen av tilskuddene reflekterer de regnskapsresultatene en vil forvente å få i de to framregningsårene.

2.3 Registrert arbeid og kapital

Driftsgranskingene viser registrerte størrelser for arbeid og kapital. Kapitalgodtgjøringen i driftsgranskingene er annerledes enn i totalkalkylen.

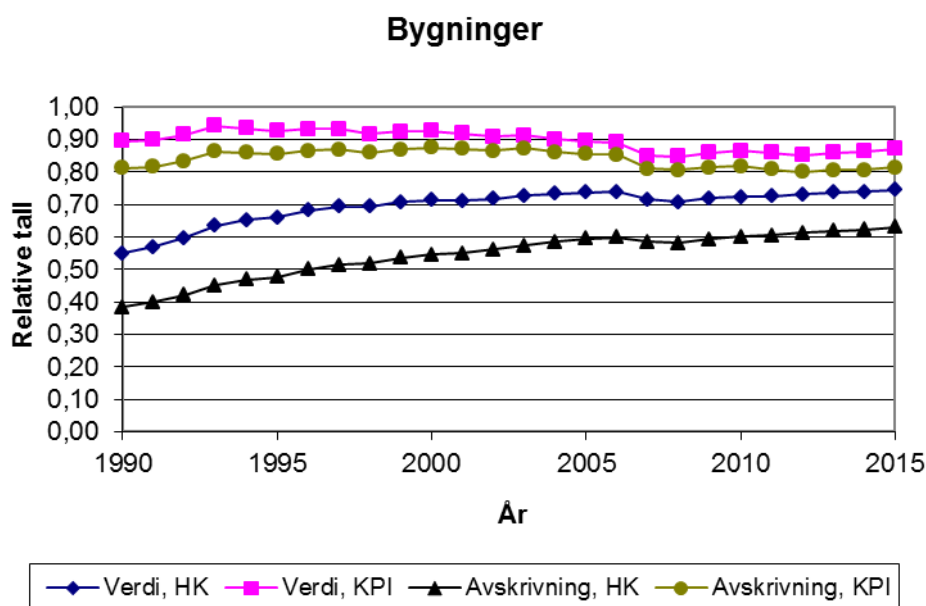
I driftsgranskingene er kapitalen verdsatt og avskrivningene kalkulert ut fra prinsippet om historisk kostnad. Dette samsvarer med hovedprinsippet i norsk regnskapslovgivning og praksis, og brukes også i skatteregnskap og finansregnskap. Kostnaden på anskaffelsestidspunktet aktiveres i driftsregnskapet med registrerte nominelle kroner og utgjør avskrivningsgrunnlaget. Det betyr at balansen ikke justeres for endringene som ellers skjer i pengeverdiene over tid. Spesielt i perioder med høy inflasjon, og spesielt for eiendeler med lang levetid, vil en med historisk kost få relativt lave verdifastsettelse i balansen. I driftsgranskingene brukes det lineær avskrivning over den enkelte eiendels forventede levetid. Det regnes med en forventet levetid på 15 år for maskiner og biler, 20 år for grøfter og faste vanningsanlegg og 30 år for driftsbygninger.

Totalkalkylen for jordbruket er basert på en prisnivåjustert modell for verdsetting av kapital. Kapitalslitet (avskrivningene) blir da beregnet etter saldoprinsippet og med prisjustering i henhold til konsumprisindeksen.

Avskrivningene i referansebruksberegningene må forventes å bli lavere enn om en la samme prinsipp som i totalkalkylen til grunn. Rentekostnaden i referansebruksberegningene må forventes å bli høyere enn om en la samme prinsipp som i totalkalkylen til grunn.

2.4 Nærmere om avskrivningsprinsippets betydning

I figur 2.1 er illustrert betydningen av tre vanlige verdsettingsprinsipper.

Figur 2.1 Avskrivninger og bokført verdi for bygninger etter historisk kost (HK) og KPI-justering sammenlignet med gjenanskaffelsesverdi

Det er forutsatt jevne investeringer. Gjenanskaffelsesverdi, som er nasjonalregnskapets prinsipp, er satt til 1,00. I totalkalkylen prisnivåjusteres kapitalen med prisutviklingen (konsumprisindeksen). For bygninger gir det verdier og avskrivninger på omtrent 90 prosent av det en ville fått med gjenanskaffelses-prinsippet. I skatteregnskap, driftsgranskingene og på referansebrukene verdsettes eiendeler til historisk kostnad. For bygninger, som har lang levetid, betyr historisk kost at regnskapsverdiene bare blir 60–75 prosent av gjenanskaffelsesverdien, mens avskrivningene kan bli halvparten av de to andre prinsippene. Utslagene blir forsterket om investeringene ikke er jevne, men gjennomgående er av eldre dato.

Valg av avskrivningsprinsipp har også betydning for hvordan kapitalen godtgjøres. På referansebrukene (som i skatteregnskapet) regner en med nominelle rentekostnader. I totalkalkylen, der en prisnivåjusterer kapitalen hvert år, er det realrenten på lånt kapital som kostnadsføres. Når kapitalslitet er regnet i årets pengeverdi, oppstår det en prisstigningseffekt på den lånte delen av kapitalen. Denne «effekt av finansiering» inntektsføres for å finne realrenten.

2.5 Nærmere om investeringstidspunktets betydning

Når investeringene ikke er jevne, det er prisstigning og avskrivningene beregnes etter historisk investeringskostnad, har investeringstidspunktet stor betydning for tolkningen av regnskapsmessig resultat. Når det brukes lineære avskrivninger, som i driftsgranskingene og referansebrukene, kostnadsføres det samme beløpet hvert år i avskrivningsperioden. For bygninger avskrives investeringene med like beløp årlig i 30 år. På grunn av prisstigning vil referansebruk med stor forskjell i gjennomsnittlig investeringstidspunkt, kunne gi relativt store forskjeller i regnskapsførte avskrivninger for den samme bygningen. Denne forskjellen vil være større dersom avskrivninger føres etter saldoprinsippet.

Dette kan illustreres med et eksempel. En jordbruksbedrift bygger en driftsbygning med inventar til 5 mill. kr i år 2000. En annen bedrift bygger eksakt samme bygning ti år senere. Ifølge prisindeksen vil byggekostnaden ha økt med 47,7 prosent. Regnskapsført avskrivning (kostnad) i 2010 vil være nesten 80 000 kr høyere for foretaket med den nyeste, men identiske, driftsbygningen hvis det føres lineær avskrivning. Dersom avskrivningen gjøres etter saldoprinsippet, og veid gjennomsnittlig avskrivningssats for bygning og inventar er 6 prosent, blir forskjellen om lag 145 000 kr.

Tabell 2.1 Illustrasjon av forskjell i regnskapsført avskrivning i år 2010 for to identiske bygninger, bygd i henholdsvis år 2000 og år 2010. Kr per foretak

	Bygd i år 2000	Bygd i år 2010	Differanse
Lineær avskrivning i år 2010	166 700	246 200	-79 500
Saldoavskrivning i år 2010	161 600	307 200	-145 600

Problemstillingen som er illustrert ovenfor, er generell for alle referansebrukene. Det betyr imidlertid mest i produksjoner der mange investeringer er gjort for forholdsvis lang tid tilbake. På referansebrukene kan dette illustreres for melkeproduksjon der materialet er stort nok til å inndele foretakene etter størrelse. I tabell 2.2 er derfor noen melkeproduksjonsbruk med ulik størrelse sammenlignet.

Inndeling etter størrelse vil med stor sannsynlighet samtidig innebære en systematisk sortering av investeringstidspunkt. Referansebruk nr. 13 med 16 årskyr har trolig eldre driftsbygning enn referansebruk nr. 15 med 68 årskyr. For å sammenligne reelle forskjeller i enhetskostnader burde investeringstidspunktet vært likt. Det foreligger ikke data som viser gjennomsnittlig investeringstidspunkt for de ulike referansebrukene. Investeringstidspunktet har stor betydning for å vurdere kostnaden per årsku ved ulikt driftsomfang. Ulike innslag av leasing, som gir stor skjevfordeling av regnskapsført kostnad ved kapitalutstyret over dets levetid, kan også bidra til variasjon.

Samtidig er det sannsynlig at bruk med hovedinvesteringen langt tilbake i tid, vil ha noe mindre rasjonelle driftsopplegg, slik at investeringstidspunktet også har betydning for registrert arbeidsforbruk. Tabell 2.2 viser vesentlig større fall i antall arbeidstimer per årsku enn i regnskapsførte kostnader. Investeringstidspunktets betydning for resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk» er derfor mindre enn om regnskapsførte avskrivninger per årsku og timer per årsku vurderes hver for seg.

Tabell 2.2 Regnskapsførte kostnader, arbeidsforbruk og driftsresultat for noen referansebruk med melk med forskjellig driftsomfang. Regnskapsåret 2020

	Referansebruksnummer			
	13	1	14	15
Antall årskyr	16	31	51	68
Sum avskrivninger, kr	149 237	323 916	549 085	724 765
Sum kostnader, kr	1 081 640	2 096 378	3 302 906	4 497 897
Sum arbeidstimer	3239	3819	4508	5357
Avskrivninger, kr per årsku	9 628	10 483	10 873	10 658
Sum kostnader, kr per årsku	69 783	67 844	65 404	66 146
Kostnader inkl. familiens arbeid og rentekrav på innsatt kapital, kr per årsku	106 325	91 242	83 665	82 499
Sum arbeidstimer per årsku	209	124	89	79
Vederlag til arbeid og egenkapital, kr	499 761	628 161	775 302	1 035 798
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk, kr	284 674	303 471	317 310	356 738

Flere undersøkelser viser fallende kostnader per bås plass med økende driftsomfang. Avskrivninger per årsku i tabell 2.2 illustrerer forskjeller i investeringstidspunkt mellom referansebrukene.

Kostnader inkludert verdsetting av familiens arbeid til 199 kr per time og verdsetting av innsatt kapital i jordbruket til 3 prosent rente, er også vist per årsku.

Referansebruket med 16 årskyr har da en total kostnad per årsku som er om lag 29 prosent høyere enn referansebruket med 68 årskyr.

2.6 Gjeldsandeler

Jordbrukets andel av gjeldsrenter og kår er beregnet ut fra brukets totale kostnader til gjeldsrenter og kår, etter samme forhold som jordbrukets andel av brukets totale eiendeler. I totale eiendeler inngår eiendeler knyttet til andre næringer enn jordbruk og private eiendeler. En har da regnet eiendeler som gjennomsnittet av inngående balanse og utgående balanse i regnskapsåret. Det er driftsgranskingenes registrerte tall basert på historisk kost som er lagt til grunn både for eiendeler i jordbruket og for eiendeler totalt.

2.7 Leid arbeid/arbeidsgiveravgift

I referansebruksberegningene er sosiale avgifter (arbeidsgiveravgift) en del av posten «leid arbeid». Denne posten er spesifisert under kostnader, men legges til igjen før utregning av resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk». Ved vurdering av vederlaget er altså leid arbeid og arbeidsgiveravgift behandlet etter samme prinsipp som i totalkalkylen, slik at det ikke skilles mellom leid arbeid og familiens arbeid ved beregning av inntektsnivået.

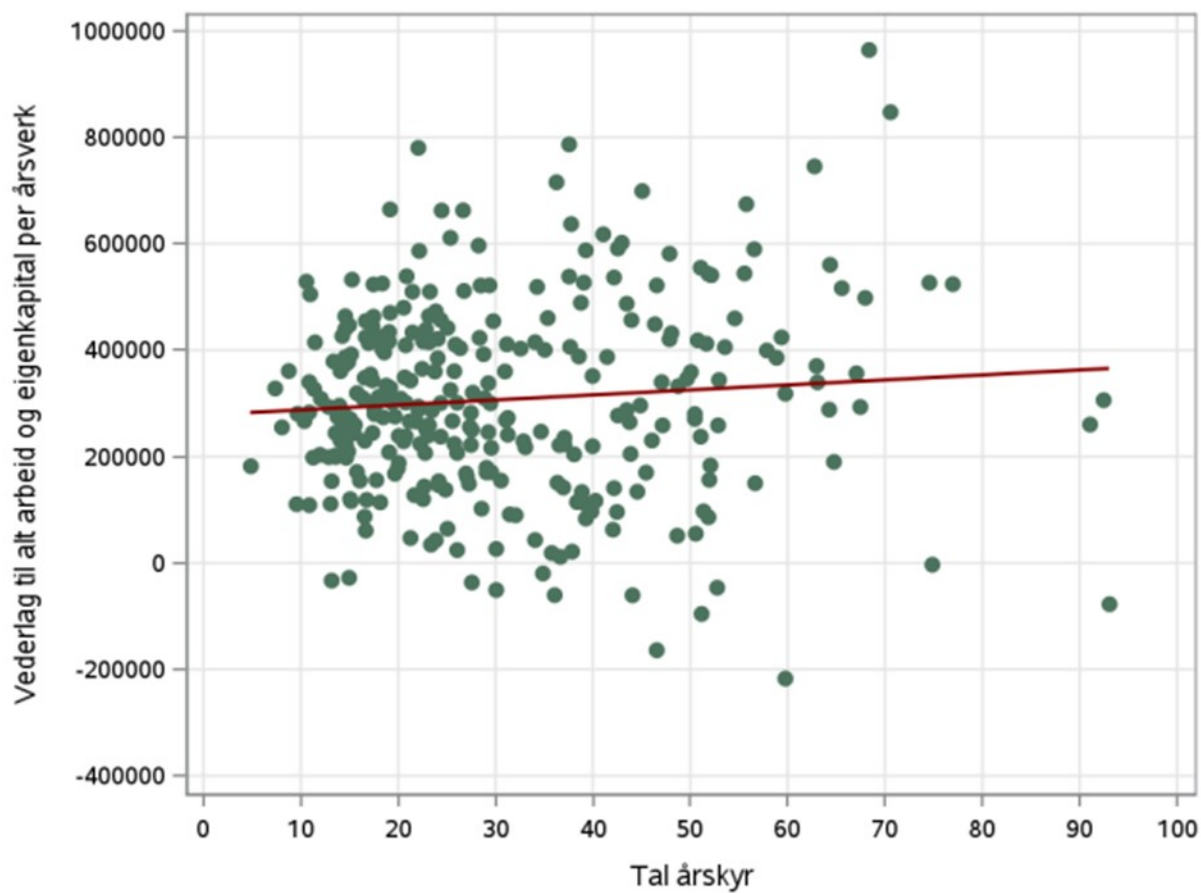
REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2022. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE
REGNSKAPSTALL FOR 2020. FRAMREGNEDE TALL FOR 2021 OG 2022
Budsjettnemnda for jordbruket, 2022

3 Fra driftsgranskingsbruk til referansebruk

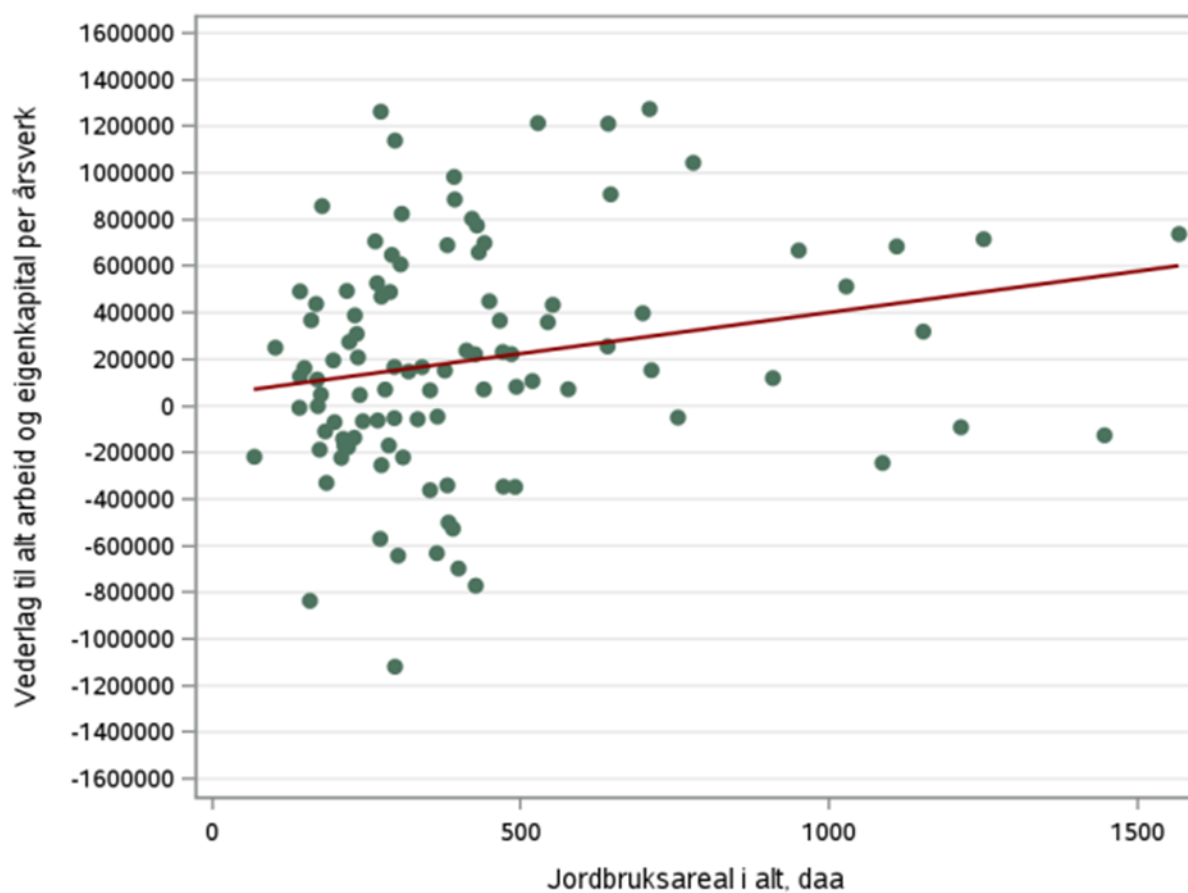
3.1 Generelt

Alle referansebrukene framkommer i utgangspunktet som uveide gjennomsnitt av de driftsgranskingsbrukene som er tatt med i det aktuelle referansebruket. Dette innebærer at det vil være variasjoner i oppnådd resultatmål innenfor de enkelte referansebrukene. Figurene nedenfor illustrerer denne variasjonen for de tre produksjonene melk, korn og sau i driftsgranskingene for regnskapsåret 2020, som er det regnskapsmaterialet årets referansebruksberegninger er basert på. Figurene illustrerer dermed variasjonen i oppnådd resultatmål for driftsgranskingsbrukene som i årets beregninger inngår i henholdsvis referansebruk nr. 1, nr. 2 og nr. 3.

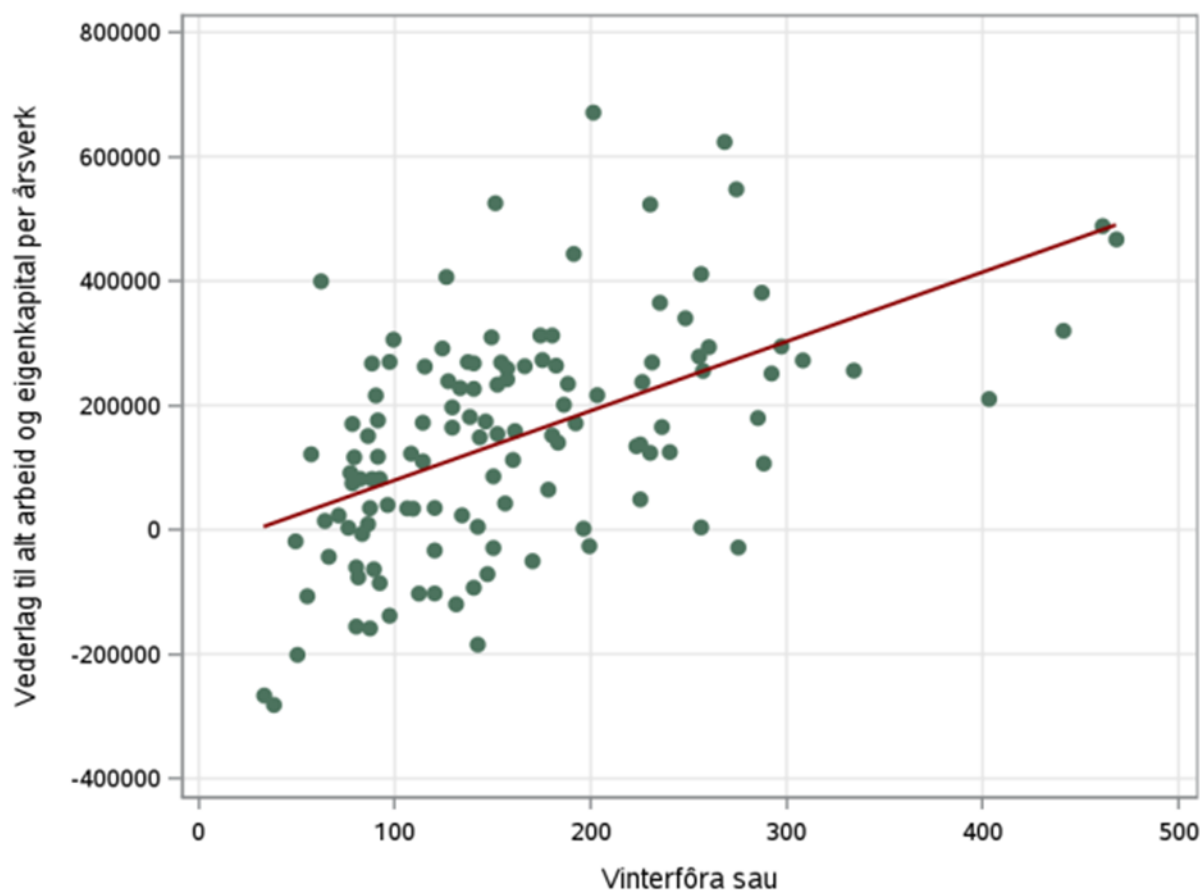
Figurene nedenfor er utarbeidet av NIBIO til presentasjoner av «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk – Rekneskapsresultat 2020», publisert av NIBIO i 2021.

Figur 3.1 Vederlag til arbeid og egenkapital og antall årskyr for 306 driftsgranskingsbruk med driftsformen «produksjon av kumelk og storfeslakt» i «Driftsgranskinger i jord- og skogbruk – Rekneskapsresultat 2020», NIBIO 2021

Figur 3.2 Vederlag til arbeid og egenkapital og antall dekar jordbruksareal for 108 driftsgranskingsbruk med driftsformen «korndyrking» i «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk – Rekneskapsresultat 2020», NIBIO 2021

Figur 3.3 Vederlag til arbeid og egenkapital og antall vinterfôra sauer for 123 driftsgranskingsbruk med driftsformen «saehold» i «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk – Rekneskapsresultat 2020», NIBIO 2021

For å illustrere spredning i resultatet for alle referansebrukene er det i tabellene 3.1 og 3.2 vist gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital for de driftsgranskingsbrukene som har lavere vederlag enn medianen og de som har høyere vederlag enn medianen for hvert referansebruk. Disse gjennomsnittene er regnet før avlingsnormalisering.

Tabell 3.1 Gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital for bruk med resultat under og over medianverdi. Regnskapsåret 2020. Kr per årsverk

	Laveste halvdel	Gjennomsnitt	Høyeste halvdel
1 Melk, 31 årskyr. Landet	165 101	304 080	447 990
2 Korn, 513 dekar korn. Landet	-434 727	287 776	857 308
3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet	28 661	171 397	298 207
4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgeiter. Landet	372 953	440 117	574 336
5 Svin og korn, 53 avlssvin + 383 dekar korn. Landet	217 410	473 515	682 755
6 Egg og planteprodukter, 7 128 høner + 349 daa korn. Landet	177 140	718 922	1 130 411
7 Poteter og korn, 128 dekar poteter + 307 dekar korn. Landet	174 950	615 355	1 209 561
8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet	-10 488	232 835	480 450
9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet	157 087	313 944	417 325
10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker + 302 dekar korn. Landet	75 572	539 337	891 343
11 Fjørfekjøtt og planteprodukter, 119 342 fjørfeslakt. Landet	321 586	664 935	1 048 637

Tabell 3.2 Gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital for bruk med resultat under og over medianverdi. Regnskapsåret 2020. Kr per årsverk

	Laveste halvdel	Gjennomsnitt	Høyeste halvdel
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	181 869	316 665	450 535
13 Melk, 16 årskyr. Landet	193 766	284 674	396 624
14 Melk, 51 årskyr. Landet	144 695	318 567	507 354
15 Melk, 68 årskyr. Landet	184 692	354 962	582 965
16 Melk, 39 årskyr. Arealzone 1 og 3	158 755	371 194	553 448
17 Melk, 28 årskyr. Arealzone 5A	137 618	283 141	440 483
18 Melk, 36 årskyr. Arealzone 2	205 890	312 374	457 929
19 Melk, 29 årskyr. Arealzone 5B	182 388	288 864	406 891
20 Melk, 38 årskyr. Arealzone 4	89 859	259 404	442 918
21 Melk, 29 årskyr. Arealzone 6 og 7	199 601	337 479	468 457
22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet	-456 105	162 529	814 364
23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet	-20 033	404 520	849 773
24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealzone 5A og 5B	20 485	148 626	262 287
25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealzone 6 og 7	83 161	235 340	361 626
26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet	-40 599	69 713	152 613
27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet	160 585	266 648	401 689
28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	17 399	257 968	506 025
29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	-39 359	217 579	465 159
30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet	67 716	301 530	559 862

Referansebruksberegningene begrenser seg til jordbruksdelen av driftsgranskingene, det vil si at andre næringer og privatøkonomi ikke er behandlet.

Driftsgranskingene har, med unntak for arbeidstimer, ikke mengdeopplysninger på kostnadssiden. Oppsplittingen er på noen områder også mindre spesifisert enn på 1990-tallet, bl.a. ved at kraftfôr er samlet på en post.

3.2 Arbeidsforbruk

Antall årsverk på hvert referansebruk er beregnet ut fra uveide gjennomsnittlige registrerte arbeidsforbruk på de driftsgranskingsbrukene som inngår. Det regnes 1845 timer i et årsverk.

3.3 Normalisering av avlingsnivået for korn og poteter

Avlingsnivået for korn og poteter slår mer direkte ut på inntekten enn det avlingsnivået for fôrvekstene vanligvis gjør. Korn og poteter vil også normalt være utsatt for større avlingsvariasjon fra år til år enn grovfôrvekstene. Kornavlingene på referansebrukene er normalisert ved å regne et rent aritmetisk gjennomsnitt over de 10 siste årene. Også potetavlingen på referansebrukene 6 og 7 er normalisert ved å regne et rent aritmetisk gjennomsnitt over de 10 siste årene (9 år for referansebruk 6).

Potetavlingen på referansebruk 10 «Grønnsaker» er normalisert med forholdstallet beregnet for referansebruk 7 «Poteter og korn» fordi referansebruk 10, som var nytt i fjor, ikke har mange nok år med egne registrerte potetavlinger.

Tabell 3.3 Beregnet normalårsavling for poteter på referansebruk 6, 7 og 10 i 2020. Kg per daa

Referansebruk nr.	Område	2020
6	Landet	1 955 ¹
7	Landet	2 487
10	Landet	2 281 ²

1) Gjennomsnitt av 9 år

2) Beregnet med forholdstallet fra referansebruk nr. 7, på grunn av for få år med egne registrerte potetavlinger

I tabell 3.4 er de beregnede normalårsavlingene for korn for 2020 stilt opp. Avlingene er ikke normalisert når arealet for det enkelte kornslag er mindre enn 5 dekar, og avlingene er bare normalisert for kornslagene bygg, havre og hvete. Enkelte referansebruk som har litt mer enn 5 dekar ett eller få år i 10-årsperioden 2010–2017 og 2019–2020, er ikke normalisert.

Kornavlingene på referansebruk 12 «Økologisk melk» er ikke normalisert. Dette referansebruket har delvis hatt svært lave beregnede avlingstall flere år i 10-årsperioden og i enkelte år mangler det salgsavling for kornarealer. Årsaken kan i begge tilfeller være at kornavling fra disse arealene er brukt til eget fôr. Det kan bli feil å normalisere opp eller ned solgt kornavling samtidig som referansebruket kan ha brukt en del av avlingen for å redusere kostnadene til innkjøpt fôr.

Kornavlingene på fjorårets nye referansebruk 10 «Grønnsaker» er normalisert med forholdstallene beregnet for referansebruk 2 «Korn» fordi referansebruket ikke har mange nok år med egne registrerte kornavlinger.

Kornavlingene på årets nye referansebruk 29 «Ammeku» for «kornområdene» er normalisert med forholdstallene beregnet for referansebruk 22 «Korn» fordi det nye referansebruket ikke har mange nok år med egne registrerte kornavlinger. Tilsvarende er byggavlingen på årets nye referansebruk 30 «Ammeku» normalisert med forholdstallet beregnet for referansebruk 8 «Ammeku».

**Tabell 3.4 Beregnet normalårsavling per daa for korn i 2020 på de enkelte referansebrukene.
Kg korn med 15 prosent vann**

Referansebruk	Bygg	Havre	Hvete
	2020	2020	2020
1	339		
2	425	439	485
5	383	421	484
6	408	417	468
7	494	435	518
8	400		
10	481 ¹	402 ¹	602 ¹
11	466	388	434
14	330		
15	459		
16	369	373	370
20	382		
22	433	433	455
23	459	457	505
29	321 ²	321 ²	313 ²
30	409 ³		

1) Beregnet med forholdstallet fra referansebruk nr. 2, på grunn av for få år med egne registrerte kornavlinger

2) Beregnet med forholdstallet fra referansebruk nr. 22, på grunn av for få år med egne registrerte kornavlinger

3) Beregnet med forholdstallet fra referansebruk nr. 8, på grunn av for få år med egne registrerte kornavlinger

3.4 Avlingsnivået for øvrige vekster

For øvrige vekster benyttes de registrerte avlingstallene i driftsgranskingene direkte.

Oljevekster og frukt er vekster med stor avlingsvariasjon mellom år. Det er ikke registrert avling eller pris i driftsgranskingene, og det er dermed ikke noe grunnlag for å normalisere disse avlingene på referansebrukene.

Spesielt for referansebruk 9 «Frukt og bær», der frukt utgjør en vesentlig del av produksjonsinntekten, betyr regnskapsårets avlingsnivå mye.

Fruktavlingene var svært svake i 2020. Etter gode fruktår i 2018 og 2019 var det forventet mindre frukt i 2020. Avlingsnivået ble lavt i 2020 for alle fruktartene. For plommer var det et katastrofeår. Ugunstig klima i blomstring kombinert med to toppår i forkant var medvirkende til lave avlinger. Arealet av plommer har stagnert etter en topp i 2019. Plommer hadde rekordavlinger i 2019. I 2020 var situasjonen motsatt. Avlingsnivået var en firedel av 2019 og det laveste på flere tiår. Plommeavlingene i 2020 lå på 44 prosent av gjennomsnittet for siste tiåret. Epleavlingene var heller ikke høye og lå på 90 prosent av gjennomsnittet for de siste ti årene. Pæreavlingene var noe høyere, og lå på gjennomsnittsnivået per dekar for de siste ti årene. Totalvolumet er økende av pærer. Avlingene av moreller var også på gjennomsnittsnivået for de siste ti årene. Epleavlingene lå på 809 kg per dekar i snitt. Pæreavlingene lå på 957 kg per dekar, plommer på 94 kg og moreller på 527 kg per dekar (driftsgranskingene).

Framregningen av frukt skjer på grunnlag av verdiposten for sum frukt i normaliserte regnskaper.

3.5 Verdiendring på buskap og varelager

Mengdeøkning på buskap og varelager føres i prinsippet som inntekt, men på grunn av at en holder alle mengder på referansebrukene konstant i framregningsperioden, får en ikke inn mengdeendringer i status. Eventuelle mengdeendringer i basisåret tas derfor ut som salg også i framregningsperioden med samme kvantum som i basisåret.

Det regnes ikke rente på varelager.

4 Volumframregning på referansebrukene

4.1 Beregningsmetode og forutsetninger

Resultater for referansebrukene er oppgitt for siste regnskapsår i driftsgranskingene og to framregningsår. Nesten alle resultater er basert på regnskap fra 2020 med prisjusteringer for 2021 og 2022. Bruk i driftsgranskingene har imidlertid også volumutvikling, og for dette er det gjort separate beregninger som tidligere. Mens øvrige resultater er gitt med fast volum og endring i priser, har volumutviklingen faste priser fra 2020 og endring i volum. Siste regnskapsår er sentralt i beregningene, og det kalles her for «basisår».

I 2017 ble det gjort en gjennomgang av metoden for volumframregning. Prinsippene for beregningen av prisfast volumutvikling er likevel uendret. Endringene gjelder i første rekke inflatering til basisår av verdier regnet i løpende priser hentet fra driftsgranskingene.

For verdier regnet til markedspriser er det benyttet 25 ulike prisindekser for denne inflateringen, og fra alle regnskaper er det plukket ut 25 beløp som inflateres med hver sin indeks. Denne inflateringen kan dermed gjennomføres uavhengig av driftsform. Tidligere ble det benyttet konstruerte indekser med faste vekter som varierte mellom driftsformer. Når det gjelder inntekter fra kornproduksjon forutsettes det som tidligere, at avlingene per dekar vokser i takt med NIBIOs beregninger av normalårsavlinger.

Når det gjelder tilskudd forutsettes det at «faste priser» gjelder tilskuddssatser for basisåret. For pristilskudd forutsettes at relativ volumendring fra regnskapsår til basisår er den samme som for markedsinntektene. Dette gjør det mulig å inflatere pristilskudd ut fra summer av tilskudd og summer av markedsinntekter uten å kjenne satsene.

For direkte tilskudd er heller ikke satsene kjent, men tilskuddssummen er kjent og antall enheter som kvalifiserer for tilskudd er tilnærmet kjent. Med dette grunnlaget estimeres en modell hvor tilskuddssummene i basisåret forklares av antall enheter og et konstantledd som varierer mellom soner og regioner. Denne modellen gir tilnærmede satser per enhet i basisåret. I sin tur er det da mulig å regne ut tilskudd for regnskapsår regnet i basisårets satser, i det minste på en tilnærmet måte. Det er tatt hensyn til at driftsgranskingene fører direkte tilskudd som inntekt i utbetalingsåret. Grunnlaget for utbetaling finnes derfor i data fra foregående år. Også tidligere ble det gjort beregninger over volumutvikling av direkte tilskudd, men vesentlig mer summarisk.

Det siste bidraget for å kunne finne volumutviklingen for vederlag til arbeid og egenkapital, kommer fra kapitalkostnader, det vil si avskrivninger og renter på lånt kapital. Disse postene ble før 2017 ikke tatt med i volumframregningen, men det er rimelig å vente at kapitalmengden vil kunne øke når brukene øker i størrelse uten tilsvarende økning av arbeidsforbruket. Avskrivningene er regnet fram til basisåret ved hjelp av prisindekser, og gjeldsrenter er regnet fram ved hjelp av nominelle rentesatser. Med denne enkle tilnærmede beregningen kan en i det minste finne konsekvenser av økt mengde realkapital og gjeld.

Beregningene av alle delposter av vederlaget til arbeid og egenkapital regnet i basisårets priser, gir i sin tur grunnlag for å beregne volumutviklingen. Dette er gjort for de driftsformer der en har tilstrekkelig mange observasjoner til å gi pålitelige tall, og også for alle andre driftsformer sett under ett. I år er kravet om at alle bruk som ligger bak beregningen skal ha hatt samme driftsform i siste åtte år, fjernet. Nå er det tilstrekkelig at brukene har samme driftsform som i basisåret i til sammen tre foregående år. Eventuelle observasjonsår med andre driftsformer benyttes ikke. Konstantledd som er spesifikke for hvert bruk, sørger for at dette ikke går utover stabiliteten av resultatene. Med dette grepet er det ikke nødvendig å begrense periode-lengden til åtte år. En kan bruke tolv år som for normalårsavlingene. Til sammen gir dette et bedre beregningsgrunnlag og litt sikrere resultater. Både antall observasjoner per år og antall år er økt.

I tabellen nedenfor er vist antallet bruk som utgjør grunnlaget for beregningene for de seks driftsformene en har gjort beregningene for. Antall bruk varierer nå mellom år, som nevnt i avsnittet over.

Tabell 4.1 Antall jordbruksbedrifter med i beregningene siste år i perioden

Driftsform	Referansebruk	2020
Melk og storfeslakt	1	181
Korn	2	50
Sau	3	52
Korn/svin	5	21
Ammeku	8	31
Øvrige produksjoner og kombinasjoner	4, 6, 7, 9, 10, 11	131

Volumframregningene fra regnskapsåret 2020 er i utgangspunktet gjort for referansebruk 1 (melk), 2 (korn), 3 (sau), 5 (korn/svin), 8 (ammeku) og øvrige produksjoner og kombinasjoner. Beregningsresultatene for disse referansebrukene er så brukt forholdsvis, etter vederlag per årsverk, for de andre referansebrukene med tilsvarende produksjon. Referansebrukene 12–21 regnes forholdsvis ut fra volumframregningene for melk (nr. 1). Referansebrukene 22 og 23 regnes ut fra volumframregningene for korn (nr. 2). Referansebrukene 24–27 regnes ut fra

volumframregningene for sau (nr. 3). Referansebrukene 28-30 regnes ut fra volumframregningene for ammeku (nr. 8).

4.2 Skift i volumutviklingen

Det kan være et problem at den beskrevne metoden forholdsvis sent fanger opp endringer i volumutviklingen. Å regne trend for en registrert volumutvikling på brukene i perioden 2009–2020 kan gi et dårlig bilde av volumutviklingen i perioden 2020–2022, dersom en får et skifte i produksjonsteknikk eller produksjonstilpasning som gir et brudd i en trend en har hatt noen år.

I årets beregninger er trendframregning av 2020 en utfordring i melkeproduksjonen. Forholdstallet i kvoteordningen ble endret flere ganger i 2020, men endte på 1,05. Forholdstallet var 1,07 i 2021 og er satt ned til 0,99 i 2022. Det betyr at produsentene har anledning til å produsere omtrent 6 prosent mindre melk i 2022 enn i basisåret 2020.

Det er ikke tatt hensyn til spesielle skift i årets beregninger.

4.3 Resultat av volumframregningen på referansebrukene

I tabellen nedenfor er resultater for volumframregningene for referansebruk 1, 2, 3, 5, 8 og samlet for øvrige (4, 6, 7, 9, 10 og 11) vist. Utslaget per årsverk per år er vist i kolonnen lengst til høyre.

Tabell 4.2 Volumendringer, i 2020-priser og 1845 timer per årsverk

Referanse- bruk	Trend (årlig endring, 2020-priser)								Per årsverk Med effekt av endret arb.forbruk, kr/årsverk
	Plante- prod., kr/bruk	Husdyr- prod., kr/bruk	Direkte tilskudd, kr/bruk	Kostnader ekskl. kapital, kr/bruk	Avskriv- ninger, kr/bruk	Gjelds- renter, kr/bruk	Arbeids- forbruk, timer/bruk	Inntekter minus kostnader, kr/bruk	
1 Melk og storfeslakt	700	32 400	8 800	33 000	11 800	4 300	8	-7 300	-4 100
2 Korn	5 400	100	1 300	4 300	1 700	600	6	200	-1 000
3 Sau	200	-4 000	3 000	2 900	3 600	-400	-38	-6 900	-2 700
5 Korn/svin	7 100	79 200	2 300	37 000	2 600	-100	-13	49 000	32 700
8 Ammeku	2 500	17 800	5 300	23 700	10 000	2 900	5	-11 000	-9 500
Øvrige	-6 300	45 000	6 900	30 000	11 300	3 000	-22	1 300	9 000

I de to tabellene nedenfor er vist utslag av volumframregningene på vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de enkelte referansebruk. Tallene er regnet om i henholdsvis 2021-priser og 2022-priser.

Tabell 4.3 Utslag av volumframregninger fra regnskapsåret 2020 på vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de enkelte referansebruk. Kr per årsverk

			2021	2022
1	Melk. 31 årskyr	Landet	-3 000	-7 900
2	Korn. 513 dekar korn	Landet	-900	-3 700
3	Sau. 170 vinterfôra sauer	Landet	-3 100	-9 800
4	Melkeproduksjon geit. 143 årsgeiter	Landet	6 100	4 500
5	Svin og korn. 53 avlssvin + 383 dekar korn	Landet	36 200	76 400
6	Egg og planteprodukter. 7 128 høner + 349 dekar korn	Landet	5 700	6 300
7	Poteter og korn. 128 dekar poteter + 307 dekar korn	Landet	6 700	9 100
8	Ammeku. 32 ammekyr	Landet	-9 200	-21 100
9	Frukt og bær. 51 dekar frukt og bær	Landet	4 300	8 000
10	Grønnsaker. 113 dekar grønnsaker + 302 dekar korn	Landet	4 200	7 000
11	Fjølfekjøtt og planteprodukter. 119 342 fjølfe-slakt	Landet	8 900	4 700

Tabell 4.4 Utslag av volumframregninger fra regnskapsåret 2020 på vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de enkelte referansebruk. Kr per årsverk

			2021	2022
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	-3 100	-8 200
13	Melk. 16 årskyr	Landet	-2 800	-7 400
14	Melk. 51 årskyr	Landet	-3 100	-8 200
15	Melk. 68 årskyr	Landet	-3 500	-9 300
16	Melk. 39 årskyr	Arealsoner 1 og 3	-3 500	-9 200
17	Melk. 28 årskyr	Arealsoner 5A	-2 800	-7 400
18	Melk. 36 årskyr	Arealsoner 2	-3 100	-8 100
19	Melk. 29 årskyr	Arealsoner 5B	-2 900	-7 500
20	Melk. 38 årskyr	Arealsoner 4	-2 600	-6 800
21	Melk. 29 årskyr	Arealsoner 6 og 7	-3 300	-8 800
22	Korn. 327 dekar korn	Østlandet	-400	-1 500
23	Korn. 801 dekar korn	Østlandet	-1 500	-6 300
24	Sau. 156 vinterfôra sauer	Arealsoner 5A og 5B	-2 700	-8 500
25	Sau. 194 vinterfôra sauer	Arealsoner 6 og 7	-4 300	-13 500
26	Sau. 85 vinterfôra sauer	Landet	-1 300	-4 000
27	Sau. 295 vinterfôra sauer	Landet	-4 900	-15 300
28	Ammeku. 30 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	-10 200	-23 400
29	Ammeku. 34 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	-8 300	-19 000
30	Ammeku. 46 ammekyr	Landet	-12 000	-27 400

Beregningsresultatet for referansebruk 2 er brukt forholdsvis, etter vederlag per årsverk, for referansebruk 22 og 23. Årsaken til sterkere volumframregning per årsverk for referansebruk 23 sammenlignet med 22 er at vederlaget for disse to uten inntektsverdi av jordbruksfradraget er henholdsvis 340 500 kr per årsverk og 78 100 kr per årsverk.

5 Priser på enkelte poster på referansebrukene

5.1 Korn

Registrert oppnådd pris på det enkelte referansebruk ligger til grunn.

Prisene for korn og oljefrø til modning regnes fram med de absolutte prisendringene i normaliserte regnskaper. I enkelte år blir det gjennomført pristrekk for korn på grunn av overproduksjon. Å regne fram på grunnlag av total kalkylen vil kunne gi feil inntektsutvikling på referansebrukene når kornavlingene samtidig skal normaliseres.

Korn- og oljefrøprisene i det normaliserte regnskapsåret 2020 er lik den beregnede budsjettprisen for 2021 før avtale. Denne er igjen lik avtalt basispris for kornåret 2020/2021. Eventuelle pristrekk for overproduksjon blir holdt utenfor. På samme måte blir korn- og oljefrøprisene i det normaliserte foreløpige regnskapsåret 2021 lik budsjettprisen for 2022 før avtale. For det normaliserte budsjettåret 2022 blir det i forhandlingsmaterialet brukt like korn- og oljefrøpriser som i det normaliserte foreløpige regnskapsåret 2021. Her i referansebrukspublikasjonen som utgis etter jordbruksoppgjøret, blir prisendringer som er bestemt i jordbruksoppgjøret 2022, lagt inn i tabellene 1 og 8.14 som viser fullt utslag (helårsvirkning) av jordbruksoppgjøret.

5.2 Poteter

Det er brukt registrert pris for poteter i regnskapsåret på referansebrukene. Potetprisen er regnet fram med den absolutte prisendringen for «Sum poteter» i normaliserte regnskaper og med eventuelle målprisendringer fastsatt i årets jordbruksoppgjør.

5.3 Melkeprisen

Melkeprisen i 2020 framkommer som gjennomsnittlige registrerte priser på de driftsgranskingsbrukene som inngår i referansebruket.

Framregningen fra 2020 blir gjort på grunnlag av utviklingen i total kalkylens melkepris. I total kalkylen føres etterbetalingen på det året den er opptjent. Det betyr at etterbetalinger som ble utbetalt til melkeprodusentene for eksempel i 2021, i total kalkylen er ført som etterbetaling i 2020 (opptjeningsåret). Det ble fra og med beregningene i 2011 vedtatt å korrigere for denne ulike periodiseringen av etterbetalingene ved framregningen av melkeprisen i referansebruksberegningene.

Tabellen nedenfor viser melkeprisen og den ulike periodiseringen av etterbetalingene i de to beregningssystemene for årene 2016–2022. For 2022 er melkeprisen på referansebruket 30 øre per liter høyere enn i Totalkalkylen, hovedsakelig på grunn av ulik periodisering av etterbetalinger.

Tabell 5.1 Melkepris og periodisering av etterbetaling. Kr per liter

	2016	2017	2018 ¹	2019	2020	2021	2022
Melkepris i totalkalkylen	5,65	5,59	5,71	5,45	5,69	6,20	5,81
Herav etterbetaling	0,66	0,57	0,57	0,43	0,76	0,98	0,62
Melkepris referansebruk nr. 1	5,51	5,64	5,65 ¹	5,53	5,30	5,92	6,11
Herav etterbetaling	0,59	0,66	0,57	0,57	0,43	0,76	0,98

1) Det ble ikke gjort ordinære referansebruksberegninger i 2020 med 2018 som basisår. Melkeprisen her i tabellen er derfor oppnådd gjennomsnittspris for alle melkebrukene i driftsgranskingene for regnskapsåret 2018. Denne vil normalt være lik melkeprisen på referansebruk nr. 1 med tilsvarende basisår.

Tabellene under viser framregningen av melkeprisen på referansebruk nr. 1 i årets beregninger.

Tabell 5.2 Melkeprisen på referansebruk nr. 1 i 2020 og 2021. Kr per liter

	2020	Utvikling fra 2020 til 2021	2021
Melkepris referansebruk nr. 1	5,30		
+ endring melkepris, totalkalkylen		+ (+ 0,51)	
– endring i etterbetaling, totalkalkylen		– (+ 0,22)	
+ endring i etterbetaling, driftsgranskingene		+ (+ 0,33)	
= korrigert utvikling fra 2020 til 2021		= (+ 0,62)	
Melkepris referansebruk nr. 1			5,92

Tabell 5.3 Melkeprisen på referansebruk nr. 1 i 2021 og 2022. Kr per liter

	2021	Utvikling fra 2021 til 2022	2022
Melkepris referansebruk nr. 1	5,92		
+ endring melkepris, totalkalkylen		+ (– 0,39)	
– endring i etterbetaling, totalkalkylen		– (– 0,36)	
+ endring i etterbetaling, driftsgranskingene		+ (+ 0,22)	
= korrigert utvikling fra 2021 til 2022		= (+ 0,19)	
Melkepris referansebruk nr. 1			6,11

Pristillegget til produsent for økologisk produsert melk var på 75 øre per liter i hele 2020. Dette pristillegget ble økt til 85 øre per liter fra 1. juli 2021. Pristillegget er 85 øre per liter i 2022.

5.4 Kjøtt

For kjøtt regner en med de samme endringer i prisene i absolutte tall som beregnet i total kalkylen. Prisene i driftsgranskingene er eksklusive grunntilskudd og distriktstilskudd.

Livdyrprisene regnes fram med samme prosentvise endring som i kjøttprisen for vedkommende dyreslag (voksne dyr).

5.5 Ull

En regner med samme endringer i ullprisen på referansebrukene som i total kalkylen.

5.6 Annet

På samme måte som i total kalkylen, er det i framregningen brukt KPI fra SSB på 3,5 prosent fra 2020 til 2021 og et anslag for KPI fra SSB på 3,3 prosent fra 2021 til 2022. I relative tall blir dette:

2020 = 100,0 2021 = 103,5 2022 = 106,9

Strømprisen i 2020 og tidligere år var relativt lik i hele landet. I 2021 og 2022 har det vært store forskjeller mellom Sør-Norge og Nord-Norge. For å markere denne forskjellen er kostnadsposten «Elektrisk kraft» regnet fram spesielt for referansebrukene der enten alle deltakerbrukene har «lav strømpris» eller alle har «høy strømpris». Lav strømpris gjelder strømprisområdene No3 Midt-Norge og No4 Nord-Norge. Dette gjelder referansebrukene nr. 20, 21 og 25. Høy strømpris gjelder strømprisområdene No1 Øst-Norge, No2 Sør-Vest-Norge og No5 Vest-Norge. Dette gjelder referansebrukene nr. 16, 18, 22 og 23. Øvrige referansebruk er regnet fram med strømprisutviklingen i Total kalkylen som tidligere år. Framregningsfaktorene går fra av kapittel 8.1.

For referansebruk 11 med fjørfekjøtt brukes det mye gass til oppvarming. Dette er i hovedsak ført på kostnadsposten «Andre forbruksartikler» som normalt regnes fram med konsumprisindeksen. I årets beregning er 50 prosent av denne kostnadsposten på referansebruk 11 regnet fram med prisutviklingen for «Gass i veksthus» i Total kalkylen.

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2022. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE
REGNSKAPSTALL FOR 2020. FRAMREGNEDE TALL FOR 2021 OG 2022
Budsjettnemnda for jordbruket, 2022

6 Tilskudd

Alle utbetalte produksjonstilskudd, pristilskudd og refusjonsbeløp inngår med faktisk registrerte regnskapstall på referansebrukene i basisåret. Utviklingen i vedtatte eller eventuelt utbetalte tilskudds- og refusjonssatser blir brukt for å regne fram de tilsvarende ordningene på referansebrukene til framregningsårene. Nedenfor er det tatt med en kort kommentar og satser for de viktigste av ordningene som inngår i referansebruksberegningene.

Tilskuddssatsene etter jordbruksoppgjøret 2022 er tatt med, selv om de fleste resultattallene som presenteres senere, er før oppgjør.

6.1 Pristilskudd

6.1.1 Grunntilskudd

I beregningene har en lagt til grunn de vedtatte satsendringene for grunntilskudd kjøtt. De vedtatte gjennomsnittlige satsene er vist i tabellen nedenfor. For geitemelk utbetales vedtatte satser vist i tabellen.

Tabell 6.1 Satser for grunntilskudd melk og kjøtt. Øre per liter og øre per kg

	2020	2021	2022	2023
Geitemelk	336,00	336,00	346,00	346,00
Sauerkjøtt	381,00	381,00	381,00	381,00
Geitekjøtt	515,00	515,00	515,00	515,00

6.1.2 Distriktstilskudd melk

Distriktstilskudd for melk varierer med referansebrukenes geografiske plassering. Satsene er som vist i tabell 6.2.

Tabell 6.2 Sats for distriktstilskudd melk. Øre per liter

Sone	2020	2021	2022	2023
A ¹	0	0	0	0
B	12	12	12	15
C	37	37	37	38
D	57	57	57	60
E	64	64	64	67
F	73	73	73	76
G	101	101	101	107
H	122	122	122	128
I	180	180	180	186
J	189	189	189	195

1) Omfatter landet utenom sonene B-J

6.1.3 Distriktstilskudd kjøtt og egg

Satsene er vist i tabell 6.3.

Tabell 6.3 Sats for distriktstilskudd for kjøtt av storfe og geit. Øre per kg

Sone	2020	2021	2022	2023
1	0	0	0	0
2	525	525	525	525
3	805	805	805	805
4	1 180	1 180	1 180	1 280
5	1 240	1 240	1 240	1 340

Tabell 6.4 Sats for distriktstilskudd for kjøtt av sau. Øre per kg

Sone	2020	2021	2022	2023
1	0	0	0	0
2	525	525	525	525
3	805	805	805	805
4	1 390	1 390	1 390	1 490
5	1 440	1 440	1 440	1 540

Tabell 6.5 Satser for distriktstilskudd for kjøtt av gris. Øre per kg

Sone/Fylke	2020	2021	2022	2023
1	0	0	0	0
2	0	0	0	0
3	0	0	0	0
4 ¹	510	510	510	560
4 ²			600	650
5	540	540	600	650
Agder, Vestland, Møre og Romsdal	110	110	110	110

1) Unntatt alle områder med sone 4 i Troms i 2022 og 2023

2) Sone 4 i Troms

Det blir dessuten gitt distriktstilskudd for egg i Nord-Norge, Trøndelag og på Vestlandet med unntak av Rogaland. Ved jordbruksoppjøret i 2015 ble satsene for Vestlandet og Nord-Norge beholdt uendret på henholdsvis 45 øre og 120 øre per kg mens distriktstilskudd til egg i Trøndelag ble avvirket. Ved jordbruksoppjøret i 2016 ble satsen for Vestlandet redusert med 20 øre til 25 øre per kg og satsen for Nord-Norge redusert med 45 øre til 75 øre per kg. Ved jordbruksoppjørene i 2017-2021 ble begge satsene beholdt uendret. Ved årets jordbruksoppjør ble satsen for Vestlandet økt med 13 øre til 38 øre per kg og satsen for Nord-Norge økt med 50 øre til 125 øre per kg. Satsen er lik i alle soner innenfor det enkelte distrikt.

6.1.4 Kvalitetstilskudd storfekjøtt

Ved jordbruksoppjøret i 2013 ble det etablert et nytt kvalitetstilskudd for alt storfeslakt med kvalitet O og bedre, med unntak av slaktekategorien «Ku». Det nye tilskuddet blir utbetalt til produsent via slakteriene for slakt levert fra og med januar 2014. Ved jordbruksoppjøret i 2016 ble tilskuddssatsen for kvalitet O redusert med 1,0 kr per kg samtidig som satsen for kvalitet O+ og bedre ble økt med 3,0 kr per kg. Ved jordbruksoppjøret i 2017 ble tilskuddssatsen for kvalitet O redusert med 50 øre per kg og satsen for kvalitet O+ og bedre ble økt med 50 øre per kg. Samtidig ble det, i tillegg til gjeldende krav om kvalitetsklasse for kjøttfylde, innført et kvalitetskrav om fettgruppe 4- eller lavere for slakt levert fra og med 1. januar 2018. Ved jordbruksoppjøret i 2018 ble tilskuddssatsene beholdt uendret samtidig som slaktekategorien «Okse» ble fjernet fra tilskuddsgrunnlaget av hensyn til WTO-forpliktelsene for utforming av blå støtte. Ved jordbruksoppjørene i 2019-2021 ble satsene beholdt uendret. Ved årets jordbruksoppjør ble begge tilskuddssatsene økt med 3,0 kr per kg.

Tabell 6.6 Satser for kvalitetstilskudd storfekjøtt. Kr per kg

	2020	2021	2022	2023
Storfeslakt ¹ , kvalitet O+ og bedre, fettgruppe 4- eller lavere	7,50	7,50	7,50	10,50
Storfeslakt ¹ , kvalitet O og fettgruppe 4- eller lavere	2,50	2,50	2,50	5,50

1) Med unntak av slaktekategoriene «Okse» og «Ku» utenom «Ung ku»

6.1.5 Tilskudd for lammeslakt og kjeslakt

Tilskudd for lammeslakt ble etablert for slakt av kvalitet O eller bedre. Tilskuddet ble tidligere utbetalt som et produksjonstilskudd etter søknad, med grunnlag i antall dyr solgt til slakteri foregående år. Ved jordbruksoppgjøret i 2015 ble tilskudd til lammeslakt endret fra å være et produksjonstilskudd til å bli utbetalt til produsent med slakteoppgjøret via godkjent slakteri. I omleggingsåret 2016 ble lammeslakttilskuddet utbetalt med halv sats som et produksjonstilskudd med grunnlag i antall lam levert til slakt i kalenderåret 2015, og halv sats via slakteri til produsent for lam levert til slakt i kalenderåret 2016. I 2017 ble hele tilskuddssatsen utbetalt til produsent med slakteoppgjøret via godkjent slakteri. Omleggingen av tilskuddsforvaltningen omfattet også tilskuddet til kjeslakt og tillegget for økologiske lammeslakt. Ved jordbruksoppgjøret i 2017 ble kravet om kvalitetsklasse for kjøttfylde hevet til O+ for lammeslakt levert fra og med 1. juli 2017. Ved jordbruksoppgjøret i 2018 ble tilskuddssatsen for lammeslakt redusert med 50 kr per slakt. Ved jordbruksoppgjørene i 2019-2021 ble både tilskuddssatsene for lam- og kjeslakt og tillegget for økologiske lammeslakt beholdt uendret. Ved årets jordbruksoppgjør ble satsen for kvalitetstilskudd lammeslakt økt med 75 kr per slakt, tillegget for økologiske lammeslakt økt med 10 kr per slakt og satsen for tilskudd til kjeslakt økt med 50 kr per slakt.

Tabell 6.7 Sats, tilskudd for lammeslakt og kjeslakt. Kr per slakt

	2020	2021	2022	2023
Lammeslakt, kvalitet O+ og bedre	450	450	450	525
Tillegg økologiske lammeslakt, kvalitet O+ og bedre	40	40	40	50
Kjeslakt med slaktevekt over 3,5 kg	300	300	300	350

6.2 Driftstilskudd per foretak

Driftstilskuddet gis til foretak med ku- eller geitemelkproduksjon og til foretak med spesialisert kjøttfeproduksjon. Foretak med kumelkproduksjon og ammekyr (av minst 50 prosent kjøttferase) i spesialisert kjøttfeproduksjon, skal kunne motta driftstilskudd for begge produksjoner.

Tabell 6.8 Driftstilskudd per foretak. Kr per foretak per år og kr per dyr per år

	2020	2021	2022	2023 ¹
<i>Kumelk, 5 kyr eller flere, kr per foretak</i>				
Arealzone 2	149 550	154 550	164 550	234 550
Arealzone 1, 3 og 4	153 550	158 550	168 550	238 550
Arealzone 5	175 550	181 300	195 300	265 300
Arealzone 6 og 7	183 550	189 550	203 550	273 550
<i>Geitemelk, 27 geiter eller flere, kr per foretak</i>	183 350	189 310	189 310	259 310
<i>Kumelk, færre enn 5 kyr, kr per melkeku</i>				
Arealzone 2	29 910	30 910	32 910	46 910
Arealzone 1, 3 og 4	30 710	31 710	33 710	47 710
Arealzone 5	35 110	36 260	39 060	53 060
Arealzone 6 og 7	36 710	37 910	40 710	54 710
<i>Geitemelk, færre enn 27 geiter, kr per geit</i>	6 791	7 011	7 011	9 604
<i>Spesialisert kjøttfeproduksjon</i>				
40 ammekyr eller flere, kr per foretak, arealzone 1-4	132 280	136 560	146 560	230 560
40 ammekyr eller flere, kr per foretak, arealzone 5-7	173 920	179 520	193 520	297 520
6-39 ammekyr, kr per ammeku ² , arealzone 1-4	3 307	3 414	3 664	5 764
6-39 ammekyr, kr per ammeku ² , arealzone 5-7	4 348	4 488	4 838	7 438

1) Foreløpige satser

2) Regnet fra første ammeku

6.3 Tilskudd til husdyr

Tilskudd til husdyr blir avgrenset til et maksimalt beløp per foretak. For husdyrtilskudd, inklusive tilskudd til små og mellomstore melkebruk, var maksimalbeløpet 530 000 kroner per foretak for utbetalingene i 2020, 2021 og for den ordinære utbetalingen i februar 2022. Maksimalbeløpet per foretak ble midlertidig suspendert for den ekstra engangsutbetalingen av husdyrtilskudd som ble avtalt ved årets jordbruksoppgjør (som en del av kompensasjonspakken for inntektssvikten i 2022). Ved årets jordbruksoppgjør ble beløpsavgrensingen videreført uendret for den ordinære utbetalingen i 2023. Fra og med 2014 ble tilskudd til lamme- og kjeslakt skilt ut som en egen produksjonstilskuddsordning som ikke lenger skal omfattes av maksimalbeløpsavgrensingen for tilskudd til husdyr.

Tilskudd til husdyr ble til og med i 2017 utbetalt to ganger i året etter søknad 20.01. og 20.08. Ved søknad 20.08. kom utbetalingene først i februar året etter. Tilskudd til husdyr etter jordbruksoppjøret 2016/2017 ble derfor først utbetalt i 2017 når det gjaldt tilskuddet fra 01.07.16, mens endringene i tilskudd til husdyr med virkning for tellingen per 31.12.16 ble utbetalt andre halvår 2017.

Fra mai 2017 trådte et nytt produksjonstilskuddssystem i kraft. I det nye produksjonstilskuddssystemet er det to søknadsfrister og to telledatoer per år. Søknadsfristene er 15. mars (med telledato 1. mars) og 15. oktober (med telledato 1. oktober), med unntak av i overgangsåret 2017. I overgangsåret 2017 var første

søknadsfrist 15. mai, med telledato 1. mai, og andre søknadsfrist 29. oktober, med telledato 1. oktober. I det nye produksjonstilskuddssystemet vil det bare være én utbetaling i året, i februar året etter de to søknadsomgangene. Første utbetaling etter det nye produksjonstilskuddssystemet var i februar 2018.

Ved jordbruksoppjøret i 2018 ble det innført et eget husdyrtilskudd for små og mellomstore melkebruk. Foretaket må ha seks melkekyr for å være tilskuddsberettiget. Fra og med seks melkekyr ble det i 2019 gitt et tilskudd på 1 400 kr per melkeku (regnet fra første melkeku) opp til og med 23 melkekyr. Maksimalt tilskudd i 2019 ble da 32 200 kr per foretak. Deretter (for melkebruk med flere enn 23 melkekyr) ble beregnet tilskudd i 2019 redusert med 1 150 kr per melkeku slik at tilskuddet ble null for foretak med 51 eller flere melkekyr.

I tabellen under er det oppgitt utbetalte satser for årene 2020–2022 og foreløpige satser for 2023. I tillegg er det tatt med satser for den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt ved årets jordbruksoppjør (som en del av kompensasjonspakken for inntektssvikten i 2022). Disse engangsutbetalingene inngår ikke i noen av beregningsresultatene for 2022 her i publikasjonen når ikke annet er nevnt.

Tabell 6.9 Tilskudd til husdyr 2020, 2021, 2022¹ og 2023²

Dyreslag	Sats, kr per dyr per år					
	Intervall	2020	2021	2022 ¹	Engangs 2022 ³	2023 ²
Melkeku	1–14	4 608	4 888	5 328	1 430	6 103
	15–30	3 002	3 282	3 722	1 430	4 497
	31–50	1 540	1 820	2 260	1 430	3 035
	>50	770	1 050	1 490	1 430	2 265
Melkeku, til foretak med 6 – 50 melkekyr	1–23	1 650	1 650	1 650		2 490
	24–50	– 1 355	– 1 355	– 1 355		– 2 045
Storfe	Alle dyr	770	770	798	179	1 198
Melkegeit	1–125	1 652	1 652	1 702	450	1 702
	>125	638	638	688	450	688
Ammeku	1–50	4 180	4 180	4 290	800	5 290
	>50	770	770	880	800	1 330
Sau ⁴ og ammegeit, født året før eller tidligere	1–75	883	883	985	200	1 885
	76–150	883	883	985	200	1 435
	>150	194	194	209	200	209
Avlsgris Sør-Norge ⁵	1–35	498	498	498	75	498
Avlsgris Jæren	1–35	350	350	350	75	350
Avlsgris Nord-Norge	1–35	776	776	776	75	776
Slaktegris ⁵	1–1 400 ⁶	14	14	14	7	14
Slaktegris Jæren	1–1 400 ⁶	10	10	10	7	10
Verpehøner Sør-Norge	1–1 000	10	11	11	7	11
Verpehøner Nord-Norge	1–1 000	24	25	25	7	25
Verpehøner, landet	1 001–5 000	10	11	7	7	11
Verpehøner, landet	5 001–7 500			7	7	11
Slaktekylling	Alle dyr				0,85	

- 1) Satsene for 2022 inkluderer resultatet av tilleggsforhandlingene i slutten av oktober 2021, men ikke engangssatsene som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022
- 2) Foreløpige satser
- 3) Satser for den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022. Disse inngår ikke i beregningsresultatene for 2022 her i publikasjonen når ikke annet er nevnt
- 4) Sau uavhengig av driftsform (inklusive også utegangsau)
- 5) Unntatt Jæren
- 6) Dyretallet overstiger begrensninger i WTO-avtalen (blå boks). Tilskuddsberettiget dyretall utgjør 94,66 prosent i intervallet i 2020

De fastsatte satsene for tilskudd til økologisk husdyrproduksjon er vist i tabell 6.10. Satsene blir utbetalt i tillegg til de ordinære satsene for tilskudd til husdyr som er oppgitt i tabell 6.9.

Tabell 6.10 Tilskudd til økologisk husdyrproduksjon 2020, 2021, 2022 og 2023¹. Kr per dyr per år

	2020	2021	2022	2023 ¹
Dyreslag				
Melkeku	3 400	3 500	3 600	4 100
Ammeku	2 300	2 400	2 500	3 000
Andre storfe	700	730	730	730
Sau og melkesau	447	462	500	500
Melkegeit	300	315	353	353
Ammegeit	250	265	265	265
Avlsgris	502	517	517	517
Slaktegris	300	315	315	315

1) Foreløpige satser

6.4 Refusjon av avløserutgifter ved ferie og fritid

En bruker det registrerte refusjonsbeløpet fra driftsgranskingsbrukene direkte i referansebrukssystemet. Ordningen har vært dyretallsbasert siden 1.1.1996.

Ved jordbruksoppjøret i 2014 ble maksimalbeløpet hevet til 73 500 kr og satsene per dyr økt med 2,1 prosent. For melkeku og melkegeit/melkesau ble det imidlertid samtidig gjort en justering av satsene slik at struktur differensieringen ble fjernet. Dette resulterte i en reduksjon av satsen for de første 8 melkekyrne og de første 40 melkegeitene/melkesauene per foretak. Ved oppjøret i 2014 ble dessuten utegangersau tatt inn i refusjonsordningen og likestilt med sau i tradisjonell drift.

Ved jordbruksoppjøret i 2019 ble maksimalbeløpet hevet til 83 400 kr per foretak, ved jordbruksoppjøret i 2020 til 85 800 kr og ved jordbruksoppjøret i 2021 til 87 800 kr per foretak.

Ved årets jordbruksoppgjør ble maksimalbeløpet hevet til 96 580 kr og satsene per dyr økt med 10,0 prosent.

6.5 Refusjon av avløserutgifter ved sykdom mv.

En bruker det registrerte refusjonsbeløpet fra driftsgranskingsbrukene direkte i referansebrukssystemet. Maksimalt refusjonsbeløp per dag fastsettes for husdyrbrukere ut fra beregnet maksimalt refusjonsbeløp i ordningen med refusjon av avløserutgifter for ferie og fritid. Ved jordbruksoppjøret i 2018 ble maksimalt tilskudd per dag per foretak hevet fra 1 555 til 1 670 kr. Ved jordbruksoppjørene i 2019, 2020 og 2021 ble det maksimale tilskuddet per dag per foretak på 1 670 kr videreført uendret. Ved årets jordbruksoppgjør ble maksimalt tilskudd per dag per foretak hevet til 2 100 kr.

6.6 Areal- og kulturlandskapstilskudd

Satser for 2020, 2021, 2022 og 2023 er vist i tabellene 6.11–6.14.

Tabell 6.11 Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2020.
Kr per dekar

Vekst	Intervall	Sone							
		1	2	3	4	5A	5B	6	7
Kulturlandskapstilskudd:									
Alle vekster	Alt areal	166							
Arealtilskudd:									
Grovfôr	Alt areal ¹	0	85	105	273	318	318	364	
Korn	Alt areal	208	273	313	267				
Potet	Alt areal	178					930		
Grønnsaker	Alt areal	750					1 750		
Frukt	Alt areal	1 200			1 950				
Bær	Alt areal	1 300			1 750				
Økologisk arealtilskudd:									
Korn til modning	Alt areal	375							
Poteter	Alt areal	800							
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	1 650							
Grønngjødsling	Alt areal	500							
Annet økologisk areal	Alt areal ¹	25							

1) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

Tabell 6.12 Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2021.
Kr per dekar

Vekst	Intervall	Sone							
		1	2	3	4	5A	5B	6	7
Kulturlandskapstilskudd:									
Alle vekster	Alt areal	162							
Arealtilskudd:									
Grovfôr	Alt areal ¹	0	85	105	273	318	318	364	
Korn	Alt areal	217	282	322	276				
Potet	Alt areal	363					1 115		
Grønnsaker	Alt areal	750					1 750		
Frukt	Alt areal	1 200			1 950				
Bær	Alt areal	1 300			1 750				
Økologisk arealtilskudd:									
Korn til modning	Alt areal	382							
Poteter	Alt areal	800							
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	1 650							
Grønngjødsling	Alt areal	500							
Annet økologisk areal	Alt areal ¹	25							

1) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

**Tabell 6.13 Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2022¹.
Kr per dekar**

Vekst	Intervall	Sone							
		1	2	3	4	5A	5B	6	7
Kulturlandskapstilskudd:									
Alle vekster	Alt areal	215							
Arealtilskudd:									
Grovfôr	Alt areal ²	0	95	115	285	330	330	376	
Korn	Alt areal	249	322	362	316				
Potet	Alt areal	513					1 265		
Grønnsaker	Alt areal	950					1 950		
Frukt	Alt areal	1 300			2 050				
Bær	Alt areal	1 400			1 850				
Økologisk arealtilskudd:									
Korn til modning	Alt areal	400							
Poteter	Alt areal	800							
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	1 650							
Grønngjødsling	Alt areal	500							
Annet økologisk areal	Alt areal ²	25							

1) Satsene for 2022 inkluderer resultatet av tilleggsforhandlingene i slutten av oktober 2021

2) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

**Tabell 6.14 Satser for den ekstraordinære engangsutbetalingen av areal- og kulturlandskapstilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022¹.
Kr per dekar**

Vekst	Intervall	Sone							
		1	2	3	4	5A	5B	6	7
Kulturlandskapstilskudd:									
Alle vekster	Alt areal	0							
Arealtilskudd:									
Grovfôr	Alt areal ²	87	87	87	87	87	87	87	
Korn	Alt areal	30	30	30	30				
Potet	Alt areal	75					75		
Grønnsaker	Alt areal	75					75		
Frukt	Alt areal	75			75				
Bær	Alt areal	75			75				
Økologisk arealtilskudd:									
Korn til modning	Alt areal	0							
Poteter	Alt areal	0							
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	0							
Grønngjødsling	Alt areal	0							
Annet økologisk areal	Alt areal ²	0							

1) Satser for den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022, inngår ikke i beregningsresultatene for 2022 her i publikasjonen når ikke annet er nevnt

2) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

Tabell 6.15 Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2023¹.
Kr per dekar

Vekst	Intervall	Sone							
		1	2	3	4	5A	5B	6	7
Kulturlandskapstilskudd:									
Alle vekster	Alt areal	265							
Arealtilskudd:									
Grovfôr	Alt areal ²	50	145	165	360	405	420	466	
Korn	Alt areal	309	382	422	422				
Potet	Alt areal	613						1 365	
Grønnsaker	Alt areal	1 150						2 150	
Frukt	Alt areal	1 750			2 500				
Bær	Alt areal	1 850			2 300				
Økologisk arealtilskudd:									
Korn til modning	Alt areal	500							
Poteter	Alt areal	800							
Grønnsaker, frukt, bær	Alt areal	1 650							
Grønngjødsling	Alt areal	500							
Annet økologisk areal	Alt areal ²	40							

1) Foreløpige satser

2) Eventuelt areal av innmarksbeite normeres med faktor 0,6

Satsene for økologisk arealtilskudd til korn til modning, poteter, grønnsaker, frukt og bær og til annet økologisk areal i tabellene over, blir utbetalt i tillegg til de ordinære satsene for areal- og kulturlandskapstilskudd som er oppgitt i tabellene.

6.7 Tilskudd til dyr på beite

Tilskudd til dyr på utmarksbeite (utmarksbeitetilskudd) gis til dyr som i løpet av beitesesongen går minst 5 uker på utmarksbeite og som da har hoveddelen av det daglige grovfôrinntaket fra beiting av utmark.

Tilskudd til dyr på beite (beitetilskudd) omfatter alle beitedyr som i løpet av beitesesongen går minst 12 eller 16 uker på beite. Kravet til antall uker er avhengig av i hvilken arealsone søkeren har driftssenter. Dette beitetilskuddet kan gis for beiting både på utmarksbeite, innmarksbeite, overflatedyrket og fulldyrket jord.

Det er mulig å oppnå begge disse to beitetilskuddene for samme dyr dersom total beitetid tilfredsstiller minimumskravene til antall uker på beite.

Tabell 6.16 Satser for tilskudd til dyr på beite for 2020, 2021, 2022 og 2023¹.
Kr per dyr per år

Dyreslag	Intervall	AK-sone	Minimum antall uker på beite	2020	2021	2022	2023 ¹
Utmarksbeitetilskudd:							
Kyr, storfe og hester	Alle dyr	Alle	5	792	817	822	1 092
Sauer, lam, geiter og kje	Alle dyr	Alle	5	205	230	235	300
Beitetilskudd:							
Kyr, storfe, hester og hjort	Alle dyr	1–4	16	420	420	445	530
Kyr, storfe, hester og hjort	Alle dyr	5–7	12	420	420	445	530
Sauer, lam, geiter og kje	Alle dyr	1–4	16	50	50	50	60
Sauer, lam, geiter og kje	Alle dyr	5–7	12	50	50	50	60

1) Foreløpige satser

6.8 Bunnfradrag

Det blir beregnet areal- og kulturlandskapstilskudd for alt areal og dyretilskudd fra første dyreenhet. For alle brukere skal imidlertid samlet produksjonstilskudd avgrenses (reduseres) med et bunnfradrag. Dette generelle bunnfradraget er 6 000 kr per foretak per år i alle de tre beregningsårene 2020, 2021 og 2022. Ved årets jordbruksoppgjør ble fradraget videreført uendret.

7 Framregningsgrunnlag

7.1 Oversikt

Framregningsgrunnlaget for de aller fleste inntekts- og kostnadspostene er mest mulig tilsvarende poster i total kalkylen. Det er noen få unntak. Korn regnes fram med normaliserte regnskaper. Frukt og bær regnes fram med verdiutviklingen i normaliserte regnskaper. Avskrivningene regnes fram med årgangsindekser. Hva årgangsindekser er, blir forklart i kapittel 7.2. Leid arbeid er ikke en egen post i total kalkylen fordi «vederlag til arbeid og egenkapital» skal gi avkastning til alt arbeid. Leid arbeid blir regnet fram med lønnsutviklingen for jordbruksarbeider med minimum 4 års praksis og anslag til budsjettåret fra Statistisk sentralbyrå. Det er laget en sideberegning for framregning av tilskuddene. Vi kommer nærmere inn på framregningsgrunnlaget nedenfor. Tilskuddene vil kunne ha ulik framregning mellom referansebrukene, og derfor er tilskuddspostene ikke tatt med i tabellen nedenfor. I stedet vises til kapittel 6.

I tabell 7.1 er framregningsgrunnlaget vist i tre kolonner. Kolonnene viser utslaget fra 2020 til 2021, fra 2021 til 2022 før oppgjør og den siste kolonnen viser hvordan effekten av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn. Stjerne er brukt der framregningen er basert på normaliserte regnskaper. En S er angitt der en i referansebruksberegningene har gjort egne sideberegninger. Sideberegningene er nærmere beskrevet i underkapitlene 7.2–7.4.

Tabell 7.1 Framregningssatser fra 2020 til 2021, fra 2021 til 2022 (før oppgjør) og framregningsgrunnlaget for å vise helårsvirkningen av jordbruksoppgjøret 2022

	Endring i totalkalkylen fra 2020 til 2021 ¹	Endring i totalkalkylen fra 2021 til 2022 ^{1,2}	Framregnings- grunnlaget for å regne helårseffekt av jordbruks- oppgjøret 2022 (i forhold til 2022 ²)
INNETEKTER			
Bygg	+ 9 øre/kg *	0 øre/kg *	+ 90 øre/kg
Havre	+ 9 øre/kg *	0 øre/kg *	+ 100 øre/kg
Hvete	+ 10 øre/kg *	0 øre/kg *	+ 96 øre/kg
Annet korn	102,6 % *	99,9 % *	128,6 %
Erter	106,3 %	100,0 %	126,3 %
Oljefrø	107,4 % *	100,0 % *	129,8 %
Poteter	+ 20 øre/kg *	+ 6 øre/kg *	+ 90 øre/kg
Grovfôr	102,2 %	115,5 %	105,0 %
Grasfrø	115,3 %	92,7 %	105,0 %
Frukt og bær	105,5 % *	102,5 % *	115,0 %
Grønnsaker	111,1 %	94,7 %	115,0 %
Sum planteprodukter			
Storfe, melk	+ 62 øre/liter	+ 19 øre/liter	+ 36 øre/liter
Storfe, økologisk melk	+ 67 øre/liter	+ 24 øre/liter	+ 36 øre/liter
Storfe, livdyr	108,0 %	108,3 %	109,8 %
Kuslakt	+ 414 øre/kg	+ 463 øre/kg	109,8 %
Annet storfeslakt	+ 414 øre/kg	+ 463 øre/kg	109,8 %
Økologisk storfeslakt	+ 414 øre/kg	+ 463 øre/kg	109,8 %
Geit, melk	+ 62 øre/liter	+ 19 øre/liter	+ 36 øre/liter
Geit, livdyr og slakt	108,6 %	109,7 %	109,8 %
Slaktegris	+ 250 øre/kg	+ 304 øre/kg	109,8 %
Purker og råner, livdyr/slakt	109,2 %	110,3 %	109,8 %
Smågris	109,2 %	110,3 %	109,8 %
Sau, livdyr og slakt	108,6 %	109,4 %	109,8 %
Sau, ull	- 217 øre/kg	+ 12 øre/kg	0 øre/kg
Fjørfe, egg	+ 78 øre/kg	+ 136 øre/kg	109,8 %
Fjørfefkjøtt	104,4 %	101,9 %	111,2 %
Andre inntekter husdyrhold	108,6 %	109,7 %	105,0 %
Sum husdyrprodukter			
Leieinntekter (maskindel)	103,5 %	103,3 %	100,0 %
Andre inntekter	103,5 %	103,3 %	100,0 %
Sum inntekter før tilskudd			
Tilskudd i alt			
INNETEKTER I ALT			

1) * betyr normaliserte regnskaper, S betyr egen beregning i % av året før

2) 2022 før jordbruksoppgjøret 2022

KOSTNADER			
Såkorn	102,3 %	100,4 %	113,8 %
Settepoteter	108,2 %	98,6 %	116,4 %
Såvarer og planter	102,3 %	102,6 %	102,6 %
Handelsgjødsel	98,1 %	188,7 %	157,9 %
Kalk	102,5 %	108,9 %	102,6 %
Plantevernmidler	90,1 %	103,7 %	102,6 %
Konserveringsmidler	106,4 %	124,5 %	102,6 %
Kraftfôr	102,2 %	112,1 %	105,4 %
Annet innkjøpt fôr	102,2 %	112,1 %	102,6 %
Diverse til husdyrholdet	103,5 %	103,3 %	102,6 %
Innkjøp av dyr ³	108,6 %	109,7 %	109,8 % ³
Andre forbruksartikler ⁴	103,5 %	103,3 %	102,6 % ⁴
Sum variable kostnader			
Leid arbeid	103,5 S	103,6 S	102,6 %
Mask. og redskaper, vedl.h.	105,6 %	109,3 %	102,6 %
Traktorer, vedlikehold	105,6 %	109,3 %	102,6 %
Skurtresker, vedlikehold	105,6 %	109,3 %	102,6 %
Yrkesbil, vedlikehold	103,5 %	103,3 %	102,6 %
Driftsbygninger, vedlikehold	108,8 %	104,3 %	102,6 %
Jord, grøfter, vannanl., vedl.h	108,7 S	104,3 S	102,6 %
Drivstoff	115,5 %	127,3 %	100,0 %
Leie av dyr	103,5 %	103,3 %	102,6 %
Leie av kvote	103,5 %	103,3 %	102,6 %
Leie av maskiner	103,5 %	103,3 %	102,6 %
Leie av bygninger	103,5 %	103,3 %	102,6 %
Jordleie	103,5 %	103,3 %	102,6 %
Forsikring	103,5 %	103,3 %	102,6 %
Elektrisk kraft	168,2 %	91,2 %	100,0 %
Elektrisk kraft, Sør-Norge ⁵	168,2 %	100,7 %	100,0 %
Elektrisk kraft, N.-Norge + Tr.lag ⁶	128,3 %	75,9 %	100,0 %
Adm. og andre faste kostn.	103,5 %	103,3 %	102,6 %
Sum faste kostnader			
Avskrivning., mask. og redsk.	103,9 S	104,2 S	102,9 %
Avskrivninger, traktorer	104,3 S	104,7 S	102,9 %
Avskrivninger, skurtresker	104,4 S	104,7 S	102,9 %
Avskrivninger, yrkesbil	101,7 S	101,9 S	102,9 %
Avskrivning., driftsbygninger	104,3 S	104,4 S	102,9 %
Avskrivn., jord, veier, vann.	103,4 S	103,6 S	102,9 %
Avskrivning., kontormaskiner	102,3 S	102,5 S	102,9 %
Sum avskrivninger			
KOSTNADER I ALT			

1) * betyr normaliserte regnskaper, S betyr egen beregning i % av året før

2) 2022 før jordbruksoppgjøret 2022

3) Ved beregningen av helårseffekt av jordbruksoppgjøret 2022 er kostnadsposten «Innkjøp av dyr» på referansebruk nr. 11 regnet fram med 111,2 %, jf. inntektsposten «Fjørfekjøtt»

4) Avvikende framregning til 2021 og 2022 på referansebruk nr. 11, jf. kapittel 5.6. Ved beregningen av helårseffekt av jordbruksoppgjøret 2022 er kostnadsposten på nr. 11 regnet fram med 101,3 %

5) Benyttet for referansebrukene nr. 16, nr. 18, nr. 22 og nr. 23, jf. kapittel 5.6

6) Benyttet for referansebrukene nr. 20, nr. 21 og nr. 25, jf. kapittel 5.6

RESULTATREGNING			
Inntekter i alt			
– Kostnader i alt			
= Driftsoverskudd			
+ Leid arbeid	103,5 S	103,6 S	102,6 %
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	83,6 %	124,1 %	142,4 %
– Jordbrukets andel av kår	103,5 %	103,3 %	100,0 %
= Vederlag til arbeid og egenkapital, per årsverk			
= Vederlag til arbeid og egenkapital, per årsverk, inklusive volumfram- regninger fra regnskapsåret 2020			
1) * betyr normaliserte regnskaper, S betyr egen beregning i % av året før			
2) 2022 før jordbruksoppjøret 2022			

7.2 Årgangsindekser

Avskrivningene regnes fram med årgangsindeksene for kapitalutstyret. Årgangsindeksene skal uttrykke prisendringen i kapitalsaldoen som avskrives. Det beregnes årgangsindekser for maskiner og redskaper (20 år), for traktor (20 år), for skurtresker (20 år), for yrkesbil (15 år) og for byggekostnadsindeksen som brukes i totalkalkylen for driftsbygninger (50 år). Avskrivninger for «Jord, veger, vannanlegg og grøfter» regnes fram med årgangsindeksen for grøfter, fordi nesten hele avskrivningsbeløpet er knyttet til grøfter (33 år). Avskrivninger kontormaskiner regnes fram med konsumprisindeksen (5 år). Det brukes samme antall avskrivningsår som i totalkalkylen.

For å illustrere begrepet årgangsindeks, har en i tabellen under brukt kontormaskiner og konsumprisindeksen som eksempel.

Tabell 7.2 Eksempel på årgangsindeks, konsumprisindeksen for avskrivning over 5 år

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Indeks	386,1	400,0	407,3	418,5	427,8	433,2	448,3	463,1
Årgangsindeks						412,65	422,19	432,59
Relativ årgangsindeks/framregningsfaktor						1	1,023	1,048

Årgangsindeksen for 2020 framkommer som summen av indeksen for de fire årene 2016–2019 pluss halvparten av indeksen for det første året (2015) og halvparten av indeksen for det siste året (2020) dividert på 5 år. Tilsvarende regnes indeksen for år 2021 ut på grunnlag av konsumprisindeksen for årene 2016–2021 og for år 2022 på grunnlag av årene 2017–2022.

7.3 Leid arbeid

For arbeidslønningene følger en normalt utviklingen i lønnstariffen for jordbruksarbeidere med minst 4 års praksis fra regnskapsåret til første framregningsår. I år er det brukt lønnsutviklingen fra SSB for 2021 på 3,5 prosent. Dette gir følgende utvikling:

$$2020 = 100,0 \quad 2021 = 103,5 \quad 2022 = 107,2$$

For 2022 er det da brukt et anslag for lønnsutviklingen på 3,6 prosent som er det samme anslaget som Statistisk sentralbyrå brukte før lønnsoppgjørene 2022.

Kostnader til leid arbeid inngår i «kostnader i alt» i referansebruksberegningene. I resultatberegningen blir førte kostnader til leid arbeid lagt til driftsoverskuddet igjen for å kunne beregne vederlag til arbeid og egenkapital.

7.4 Tilskudd

Prinsippet for framregning av tilskudd er at en aksepterer de gjennomsnittlige tilskudd en får fram i regnskapsåret (basisåret). For framregningen er hvert referansebruk plassert til bestemte soner, og regnet fram med satsendringene som gjelder den valgte geografiske soneplasseringen. Det er gjort en sideberegning av tilskudd for de tre årene gitt den valgte sonen. Framregningen av tilskuddene i selve referansebruksberegningene baseres så på den samme absolutte endringen. Framregningen av tilskuddene reflekterer de regnskapsresultatene en forventer å få i de to framregningsårene.

REFERANSEBRUKSBEREGNINGER 2022. BEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE
REGNSKAPSTALL FOR 2020. FRAMREGNEDE TALL FOR 2021 OG 2022
Budsjettnemnda for jordbruket, 2022

8 Beregningsresultater

Resultater fra referansebruksberegningene 2020–2022 er presentert nedenfor. Resultatene for 2022 er uten utslag av jordbruksoppgjøret 2022 når ikke annet er nevnt.

8.1 Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk

«Vederlag til arbeid og egenkapital» skal dekke godtgjøring til alt arbeid og godtgjøring til egenkapital.

Inntektsfradraget ved skatteliggingen var nytt fra og med 2000. Inntektsfradraget er i utgangspunktet ikke regnet inn i referansebruksberegningene, men går fram av tabellene 8.8–8.11 og er regnet inn i resultatene for referansebrukene i tabellene 8.12–8.16 og i tabell 1 «Hovedresultater».

I 2020 og 2021 er det generelle fradraget 90 000 kr og maksimalt fradrag 190 400 kr som oppnås ved en jordbruksinntekt på 354 200 kr. I 2022 er det generelle fradraget 93 000 kr og maksimalt fradrag 195 000 kr som oppnås ved en jordbruksinntekt på 361 400 kr. Inntektsverdien per bruk før skatt for bruk med maksimalt jordbruksfradrag blir omtrent 69 800 kr forutsatt 40,0 prosent marginalsatt i 2020. I 2021 blir den tilsvarende inntektsverdien per bruk før skatt for bruk med maksimalt jordbruksfradrag omtrent 69 600 kr forutsatt 39,8 prosent marginalsatt. I 2022 blir den tilsvarende inntektsverdien per bruk før skatt for bruk med maksimalt jordbruksfradrag omtrent 71 100 kr forutsatt 39,7 prosent marginalsatt.

I denne publikasjonen er ingen endringer som følge av jordbruksoppgjøret 2022 innarbeidet i resultatene for 2022. I stedet er helårsutslaget av endringer som følge av årets jordbruksoppgjør, presentert i tabell 8.16. I årets publikasjon er det i tillegg vist beregnet utslag på referansebrukene av den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i årets jordbruksoppgjør, i tabell 8.17.

Tabellene 8.1 og 8.2 viser det beregnede vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de enkelte referansebruk.

Tabell 8.1 Vederlag til arbeid og egenkapital. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2020. Verken inntektsfradrag ved skatteligningen eller utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn. Kr per årsverk

	2020	2021	2022
1 Melk, 31 årskyr. Landet	303 500	356 300	318 900
2 Korn, 513 dekar korn. Landet	200 500	196 900	-33 000
3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet	171 400	170 300	155 100
4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgeiter. Landet	440 100	468 300	435 100
5 Svin og korn, 53 avlssvin + 383 dekar korn. Landet	473 000	613 700	674 400
6 Egg og planteprodukter, 7 128 høner + 349 daa korn. Landet	607 800	648 900	589 900
7 Poteter og korn, 128 dekar poteter + 307 dekar korn. Landet	471 800	534 200	426 900
8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet	233 100	236 000	191 200
9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet	313 900	335 100	334 000
10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker + 302 dekar korn. Landet	501 300	584 200	473 000
11 Fjørfekjøtt og planteprodukter, 119 342 fjørfeslakt. Landet	685 700	672 600	337 800

Tabell 8.2 Vederlag til arbeid og egenkapital. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2020. Verken inntektsfradrag ved skatteligningen eller utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn. Kr per årsverk

	2020	2021	2022
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	316 700	360 600	353 500
13 Melk, 16 årskyr. Landet	284 700	311 000	292 800
14 Melk, 51 årskyr. Landet	317 300	393 700	341 800
15 Melk, 68 årskyr. Landet	356 700	448 600	390 500
16 Melk, 39 årskyr. Arealsoner 1 og 3	354 000	423 500	378 300
17 Melk, 28 årskyr. Arealsoner 5A	283 100	331 100	292 600
18 Melk, 36 årskyr. Arealsoner 2	312 400	381 700	348 800
19 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 5B	288 900	336 000	302 000
20 Melk, 38 årskyr. Arealsoner 4	261 400	336 500	294 700
21 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 6 og 7	337 500	393 000	353 800
22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet	78 100	66 000	-119 200
23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet	340 500	345 500	93 900
24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	148 600	146 600	133 000
25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	235 300	236 300	209 300
26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet	69 700	64 300	53 300
27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet	266 600	271 800	246 900
28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	258 000	259 700	212 100
29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	209 600	212 400	165 800
30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet	302 100	308 000	257 700

Tabell 8.3 Resultatregning for hvert referansebruk. Verken inntektsfradrag ved skatteligningen eller utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn. Kr

1 Melk, 31 årskyr. Landet

	306 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	2 633 666	2 833 833	2 994 844
– Kostnader i alt	2 096 378	2 202 532	2 418 985
= Driftsoverskudd	537 288	631 301	575 859
+ Leid arbeid	187 922	194 499	201 452
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	92 128	76 979	95 529
– Jordbrukets andel av kår	4 921	5 092	5 260
= Vederlag til arbeid og egenkapital	628 161	743 729	676 522
/ Antall årsverk	2,070	2,070	2,070
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	303 471	359 303	326 835
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-3 000	-7 900
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	303 471	356 303	318 935

2 Korn, 513 dekar korn. Landet

	72 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	1 007 449	1 037 818	1 089 007
– Kostnader i alt	902 812	940 746	1 088 195
= Driftsoverskudd	104 637	97 072	812
+ Leid arbeid	23 216	24 029	24 888
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	34 257	28 624	35 522
– Jordbrukets andel av kår	3 185	3 296	3 404
= Vederlag til arbeid og egenkapital	90 411	89 181	-13 226
/ Antall årsverk	0,451	0,451	0,451
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	200 491	197 763	-29 329
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-900	-3 700
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	200 491	196 863	-33 029

3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet

	114 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	907 101	941 850	1 014 380
– Kostnader i alt	733 214	771 881	852 956
= Driftsoverskudd	173 887	169 969	161 424
+ Leid arbeid	73 190	75 752	78 460
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	24 301	20 305	25 198
– Jordbrukets andel av kår	3 537	3 660	3 781
= Vederlag til arbeid og egenkapital	219 239	221 756	210 905
/ Antall årsverk	1,279	1,279	1,279
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	171 397	173 364	164 881
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-3 100	-9 800
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	171 397	170 264	155 081

4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgeiter. Landet

	19 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	1 709 465	1 788 541	1 849 034
– Kostnader i alt	1 147 234	1 204 849	1 312 128
= Driftsoverskudd	562 231	583 692	536 906
+ Leid arbeid	169 020	174 936	181 189
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	43 160	36 063	44 753
– Jordbrukets andel av kår	2 034	2 105	2 174
= Vederlag til arbeid og egenkapital	686 057	720 460	671 168
/ Antall årsverk	1,559	1,559	1,559
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	440 117	462 187	430 565
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	6 100	4 500
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	440 117	468 287	435 065

5 Svin og korn, 53 avlssvin og 383 dekar korn. Landet

	32 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	4 087 238	4 399 016	4 788 858
– Kostnader i alt	3 408 730	3 571 920	3 918 233
= Driftsoverskudd	678 508	827 096	870 625
+ Leid arbeid	169 056	174 973	181 228
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	83 001	69 353	86 065
– Jordbrukets andel av kår	3 893	4 028	4 161
= Vederlag til arbeid og egenkapital	760 670	928 688	961 627
/ Antall årsverk	1,608	1,608	1,608
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	473 015	577 496	597 978
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	36 200	76 400
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	473 015	613 696	674 378

6 Egg og planteprodukter, 7128 verpehøner og 349 dekar korn. Landet

	15 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	3 903 516	4 073 273	4 301 159
– Kostnader i alt	3 031 092	3 163 289	3 477 450
= Driftsoverskudd	872 424	909 984	823 709
+ Leid arbeid	183 659	190 087	196 882
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	78 167	65 314	81 052
– Jordbrukets andel av kår	5 410	5 598	5 783
= Vederlag til arbeid og egenkapital	972 506	1 029 159	933 756
/ Antall årsverk	1,600	1,600	1,600
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	607 816	643 224	583 597
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	5 700	6 300
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	607 816	648 924	589 897

7 Poteter og korn, 128 dekar poteter og 307 dekar korn. Landet

	15 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	2 394 894	2 537 326	2 614 501
– Kostnader i alt	1 815 417	1 891 998	2 118 782
= Driftsoverskudd	579 477	645 328	495 719
+ Leid arbeid	137 998	142 828	147 934
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	48 131	40 217	49 908
– Jordbrukets andel av kår	5 028	5 203	5 374
= Vederlag til arbeid og egenkapital	664 316	742 736	588 371
/ Antall årsverk	1,408	1,408	1,408
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	471 772	527 463	417 839
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	6 700	9 100
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	471 772	534 163	426 939

8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet

	68 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	1 651 187	1 721 096	1 850 780
– Kostnader i alt	1 380 866	1 450 816	1 609 454
= Driftsoverskudd	270 321	270 280	241 326
+ Leid arbeid	88 300	91 391	94 658
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	71 128	59 432	73 754
– Jordbrukets andel av kår	3 164	3 274	3 382
= Vederlag til arbeid og egenkapital	284 329	298 965	258 848
/ Antall årsverk	1,220	1,220	1,220
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	233 150	245 151	212 255
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-9 200	-21 100
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	233 150	235 951	191 155

9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet

	24 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	986 388	1 032 202	1 066 222
– Kostnader i alt	620 544	648 146	692 993
= Driftsoverskudd	365 844	384 056	373 229
+ Leid arbeid	199 468	206 449	213 830
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	23 246	19 424	24 104
– Jordbrukets andel av kår	1 810	1 873	1 935
= Vederlag til arbeid og egenkapital	540 256	569 208	561 020
/ Antall årsverk	1,721	1,721	1,721
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	313 944	330 768	326 010
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	4 300	8 000
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	313 944	335 068	334 010

10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker og 302 dekar korn. Landet

	15 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	3 390 558	3 656 432	3 654 680
– Kostnader i alt	2 491 409	2 596 372	2 863 132
= Driftsoverskudd	899 149	1 060 060	791 548
+ Leid arbeid	377 118	390 317	404 270
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	79 676	66 575	82 617
– Jordbrukets andel av kår	5 694	5 892	6 086
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 190 897	1 377 910	1 107 115
/ Antall årsverk	2,376	2,376	2,376
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	501 302	580 024	466 034
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	4 200	7 000
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	501 302	584 224	473 034

11 Fjørfekjøtt og planteprodukter, 119 342 fjørfeslakt. Landet

	18 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	4 558 028	4 754 580	4 859 687
– Kostnader i alt	3 862 207	4 101 883	4 545 823
= Driftsoverskudd	695 821	652 697	313 864
+ Leid arbeid	131 194	135 786	140 640
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	92 380	77 190	95 790
– Jordbrukets andel av kår	3 221	3 333	3 443
= Vederlag til arbeid og egenkapital	731 414	707 960	355 271
/ Antall årsverk	1,067	1,067	1,067
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	685 701	663 712	333 067
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	8 900	4 700
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	685 701	672 612	337 767

12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet

	19 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	2 363 364	2 540 942	2 690 214
– Kostnader i alt	1 879 224	1 979 467	2 128 094
= Driftsoverskudd	484 140	561 475	562 120
+ Leid arbeid	234 626	242 838	251 519
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	67 277	56 215	69 760
– Jordbrukets andel av kår	2 196	2 272	2 347
= Vederlag til arbeid og egenkapital	649 293	745 826	741 532
/ Antall årsverk	2,050	2,050	2,050
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	316 665	363 745	361 651
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-3 100	-8 200
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	316 665	360 645	353 451

13 Melk, 16 årskyr. Landet

	102 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	1 479 666	1 579 714	1 671 345
– Kostnader i alt	1 081 640	1 138 566	1 254 242
= Driftsoverskudd	398 026	441 148	417 103
+ Leid arbeid	126 342	130 764	135 439
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	22 299	18 632	23 122
– Jordbrukets andel av kår	2 308	2 388	2 467
= Vederlag til arbeid og egenkapital	499 761	550 892	526 953
/ Antall årsverk	1,756	1,756	1,756
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	284 674	313 799	300 163
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-2 800	-7 400
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	284 674	310 999	292 763

14 Melk, 51 årskyr. Landet

	102 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	4 003 624	4 326 477	4 572 244
– Kostnader i alt	3 302 906	3 468 599	3 803 114
= Driftsoverskudd	700 718	857 878	769 130
+ Leid arbeid	254 378	263 281	272 693
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	172 788	144 377	179 166
– Jordbrukets andel av kår	7 006	7 250	7 489
= Vederlag til arbeid og egenkapital	775 302	969 532	855 168
/ Antall årsverk	2,443	2,443	2,443
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	317 310	396 803	349 997
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-3 100	-8 200
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	317 310	393 703	341 797

15 Melk, 68 årskyr. Landet

	25 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	5 441 167	5 888 576	6 222 844
– Kostnader i alt	4 497 897	4 715 870	5 169 092
= Driftsoverskudd	943 270	1 172 706	1 053 752
+ Leid arbeid	323 191	334 503	346 461
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	221 994	185 492	230 188
– Jordbrukets andel av kår	8 669	8 970	9 266
= Vederlag til arbeid og egenkapital	1 035 798	1 312 747	1 160 759
/ Antall årsverk	2,904	2,904	2,904
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	356 738	452 122	399 776
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-3 500	-9 300
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	356 738	448 622	390 476

16 Melk, 39 årskyr. Arealsoner 1 og 3

	26 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	3 263 202	3 517 903	3 720 029
– Kostnader i alt	2 705 871	2 841 030	3 110 319
= Driftsoverskudd	557 331	676 873	609 710
+ Leid arbeid	282 741	292 637	303 098
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	117 642	98 298	121 984
– Jordbrukets andel av kår	1 571	1 626	1 679
= Vederlag til arbeid og egenkapital	720 859	869 586	789 145
/ Antall årsverk	2,036	2,036	2,036
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	354 002	427 039	387 536
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-3 500	-9 200
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	354 002	423 539	378 336

17 Melk, 28 årskyr. Arealsoner 5A

	83 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	2 437 884	2 618 588	2 767 849
– Kostnader i alt	1 972 996	2 072 422	2 279 219
= Driftsoverskudd	464 888	546 166	488 630
+ Leid arbeid	180 712	187 037	193 723
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	78 104	65 261	80 987
– Jordbrukets andel av kår	8 273	8 561	8 843
= Vederlag til arbeid og egenkapital	559 223	659 381	592 523
/ Antall årsverk	1,975	1,975	1,975
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	283 141	333 852	300 001
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-2 800	-7 400
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	283 141	331 052	292 601

18 Melk, 36 årskyr. Arealsoner 2

	20 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	2 496 784	2 710 369	2 863 821
– Kostnader i alt	1 942 403	2 042 870	2 232 309
= Driftsoverskudd	554 381	667 499	631 512
+ Leid arbeid	123 545	127 869	132 440
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	98 209	82 061	101 834
– Jordbrukets andel av kår	4 238	4 385	4 530
= Vederlag til arbeid og egenkapital	575 479	708 922	657 588
/ Antall årsverk	1,842	1,842	1,842
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	312 374	384 808	356 943
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-3 100	-8 100
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	312 374	381 708	348 843

19 Melk, 29 årskyr. Arealson 5B

	85 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	2 492 153	2 682 689	2 831 435
– Kostnader i alt	1 985 313	2 087 359	2 290 860
= Driftsoverskudd	506 840	595 330	540 575
+ Leid arbeid	178 407	184 651	191 252
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	69 537	58 103	72 104
– Jordbrukets andel av kår	4 008	4 147	4 284
= Vederlag til arbeid og egenkapital	611 702	717 731	655 439
/ Antall årsverk	2,118	2,118	2,118
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	288 864	338 934	309 518
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-2 900	-7 500
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	288 864	336 034	302 018

20 Melk, 38 årskyr. Arealson 4

	27 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	3 054 147	3 306 457	3 494 066
– Kostnader i alt	2 553 373	2 660 178	2 914 238
= Driftsoverskudd	500 774	646 279	579 828
+ Leid arbeid	200 731	207 757	215 184
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	115 863	96 812	120 140
– Jordbrukets andel av kår	9 805	10 146	10 481
= Vederlag til arbeid og egenkapital	575 837	747 078	664 391
/ Antall årsverk	2,203	2,203	2,203
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	261 358	339 080	301 550
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-2 600	-6 800
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	261 358	336 480	294 750

21 Melk, 29 årskyr. Arealson 6 og 7

	65 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	2 678 050	2 863 383	3 021 182
– Kostnader i alt	2 012 922	2 097 959	2 310 631
= Driftsoverskudd	665 128	765 424	710 551
+ Leid arbeid	186 131	192 646	199 532
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	122 129	102 047	126 637
– Jordbrukets andel av kår	1 126	1 165	1 204
= Vederlag til arbeid og egenkapital	728 004	854 858	782 242
/ Antall årsverk	2,157	2,157	2,157
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	337 479	396 285	362 622
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-3 300	-8 800
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	337 479	392 985	353 822

22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet

	25 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	628 505	646 852	682 671
– Kostnader i alt	569 929	597 759	686 602
= Driftsoverskudd	58 576	49 093	-3 931
+ Leid arbeid	5 304	5 490	5 686
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	34 249	28 617	35 513
– Jordbrukets andel av kår	4 223	4 370	4 514
= Vederlag til arbeid og egenkapital	25 408	21 596	-38 272
/ Antall årsverk	0,325	0,325	0,325
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	78 130	66 408	-117 686
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-400	-1 500
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	78 130	66 008	-119 186

23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet

	25 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	1 619 210	1 670 105	1 746 274
– Kostnader i alt	1 405 226	1 459 654	1 699 882
= Driftsoverskudd	213 984	210 451	46 392
+ Leid arbeid	58 288	60 328	62 485
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	36 858	30 797	38 219
– Jordbrukets andel av kår	1 788	1 850	1 911
= Vederlag til arbeid og egenkapital	233 626	238 132	68 747
/ Antall årsverk	0,686	0,686	0,686
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	340 474	347 041	100 188
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-1 500	-6 300
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	340 474	345 541	93 888

24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B

	79 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	830 366	861 642	926 856
– Kostnader i alt	679 486	715 798	788 327
= Driftsoverskudd	150 880	145 844	138 529
+ Leid arbeid	63 175	65 386	67 724
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	23 401	19 553	24 265
– Jordbrukets andel av kår	4 408	4 561	4 712
= Vederlag til arbeid og egenkapital	186 246	187 116	177 276
/ Antall årsverk	1,253	1,253	1,253
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	148 626	149 321	141 468
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-2 700	-8 500
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	148 626	146 621	132 968

25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7

	20 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	1 089 409	1 127 242	1 208 450
– Kostnader i alt	852 947	891 416	996 062
= Driftsoverskudd	236 462	235 826	212 388
+ Leid arbeid	110 224	114 082	118 160
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	24 395	20 384	25 295
– Jordbrukets andel av kår	596	617	637
= Vederlag til arbeid og egenkapital	321 695	328 907	304 616
/ Antall årsverk	1,367	1,367	1,367
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	235 340	240 616	222 846
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-4 300	-13 500
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	235 340	236 316	209 346

26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet

	25 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	485 080	501 710	539 835
– Kostnader i alt	449 235	473 088	518 937
= Driftsoverskudd	35 845	28 622	20 898
+ Leid arbeid	44 957	46 530	48 194
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	10 183	8 509	10 559
– Jordbrukets andel av kår	2 153	2 228	2 301
= Vederlag til arbeid og egenkapital	68 466	64 415	56 232
/ Antall årsverk	0,982	0,982	0,982
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	69 713	65 588	57 256
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-1 300	-4 000
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	69 713	64 288	53 256

27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet

	25 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	1 519 861	1 581 993	1 696 264
– Kostnader i alt	1 123 994	1 179 838	1 313 884
= Driftsoverskudd	395 867	402 155	382 380
+ Leid arbeid	110 688	114 562	118 658
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	44 337	37 047	45 974
– Jordbrukets andel av kår	5 520	5 712	5 900
= Vederlag til arbeid og egenkapital	456 698	473 958	449 164
/ Antall årsverk	1,713	1,713	1,713
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	266 648	276 725	262 249
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-4 900	-15 300
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	266 648	271 825	246 949

28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)

	36 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	1 668 716	1 738 339	1 862 446
– Kostnader i alt	1 359 807	1 428 799	1 584 705
= Driftsoverskudd	308 909	309 540	277 741
+ Leid arbeid	82 263	85 142	88 186
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	68 934	57 599	71 479
– Jordbrukets andel av kår	2 050	2 121	2 191
= Vederlag til arbeid og egenkapital	320 188	334 962	292 257
/ Antall årsverk	1,241	1,241	1,241
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	257 968	269 871	235 465
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-10 200	-23 400
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	257 968	259 671	212 065

29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)

	31 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	1 640 724	1 710 037	1 842 354
– Kostnader i alt	1 414 192	1 485 675	1 649 036
= Driftsoverskudd	226 532	224 362	193 318
+ Leid arbeid	96 620	100 002	103 577
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	72 365	60 466	75 036
– Jordbrukets andel av kår	4 457	4 612	4 764
= Vederlag til arbeid og egenkapital	246 330	259 286	217 095
/ Antall årsverk	1,175	1,175	1,175
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	209 630	220 656	184 751
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-8 300	-19 000
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	209 630	212 356	165 751

30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet

	25 bruk		
	2020	2021	2022
Inntekter i alt	2 368 909	2 469 972	2 654 710
– Kostnader i alt	1 945 907	2 044 559	2 260 403
= Driftsoverskudd	423 002	425 413	394 307
+ Leid arbeid	127 193	131 645	136 351
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	114 397	95 587	118 620
– Jordbrukets andel av kår	5 816	6 018	6 217
= Vederlag til arbeid og egenkapital	429 982	455 453	405 821
/ Antall årsverk	1,423	1,423	1,423
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	302 101	319 996	285 126
+ Volumframregninger fra regnskapsåret	0	-12 000	-27 400
= Vederlag arb. og egenkap. per årsverk inkl. volumframregn.	302 101	307 996	257 726

Tabell 8.4 Utvikling i sum tilskudd. Kr per bruk

	Sum tilskudd 2020	Endring til 2021	Endring til 2022 ¹	Endring til 2023 ²	Endring 2021– 2022 ¹
1 Melk, 31 årskyr. Landet	867 079	18 066	86 102	332 713	68 036
2 Korn, 513 dekar korn. Landet	258 169	4 587	53 228	125 686	48 642
3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet	569 855	11 839	53 367	278 118	41 528
4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgeiter. Landet	1 019 579	16 799	53 657	209 521	36 859
5 Svin og korn, 53 avlssvin + 383 dekar korn. Landet	324 056	7 073	47 311	114 978	40 238
6 Egg og planteprodukter, 7128 høner + 349 daa korn. Landet	514 722	16 519	63 969	184 044	47 450
7 Poteter og korn, 128 dekar poteter + 307 daa korn. Landet	334 816	27 283	89 180	173 898	61 898
8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet	725 621	7 170	64 336	322 463	57 166
9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet	417 195	13 886	32 619	141 762	18 732
10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker + 302 daa korn. Landet	392 964	16 822	92 446	214 418	75 624
11 Fjørfe kjøtt og planteprodukter, 119 342 fjørfeslakt. Landet	204 263	4 556	34 143	83 496	29 587
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	837 043	22 509	94 463	351 340	71 954
13 Melk, 16 årskyr. Landet	625 172	13 279	59 401	238 481	46 122
14 Melk, 51 årskyr. Landet	1 113 091	24 125	118 453	437 001	94 328
15 Melk, 68 årskyr. Landet	1 422 747	29 980	154 900	570 747	124 920
16 Melk, 39 årskyr. Arealsoner 1 og 3	861 744	23 207	104 502	389 816	81 296
17 Melk, 28 årskyr. Arealsoner 5A	852 631	17 745	82 249	316 323	64 504
18 Melk, 36 årskyr. Arealsoner 2	538 771	18 410	71 122	294 113	52 712
19 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 5B	838 500	17 134	77 871	308 947	60 737
20 Melk, 38 årskyr. Arealsoner 4	775 844	18 234	90 611	338 453	72 378
21 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 6 og 7	1 063 928	16 089	86 773	356 743	70 684
22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet	159 593	3 085	37 418	85 307	34 334
23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet	381 080	6 964	81 871	192 271	74 907
24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	527 920	10 618	48 062	258 015	37 444
25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	709 845	12 963	59 704	312 027	46 741
26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet	324 283	5 684	28 243	153 707	22 559
27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet	888 386	19 073	75 724	359 326	56 651
28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	782 839	6 630	58 374	303 673	51 745
29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	672 167	6 736	65 925	305 692	59 188
30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet	983 169	9 307	86 569	437 448	77 262

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn

2) Med 2023 menes fullt utslag (helårsvirkning) av jordbruksoppgjøret 2022, men eksklusive den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i oppgjøret

Tabell 8.5 Utvikling i sum tilskudd. Kr per årsverk

	Sum tilskudd 2020	Endring til 2021	Endring til 2022 ¹	Endring til 2023 ²	Endring 2021– 2022 ¹
1 Melk, 31 årskyr. Landet	418 895	8 728	41 597	160 737	32 869
2 Korn, 513 dekar korn. Landet	572 502	10 171	118 036	278 715	107 865
3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet	445 501	9 256	41 721	217 427	32 466
4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgreiter. Landet	654 076	10 777	34 422	134 411	23 645
5 Svin og korn, 53 avlssvin + 383 dekar korn. Landet	201 511	4 399	29 420	71 498	25 021
6 Egg og planteprodukter, 7128 høner + 349 daa korn. Landet	321 701	10 324	39 981	115 027	29 657
7 Poteter og korn, 128 dekar poteter + 307 daa korn. Landet	237 773	19 375	63 332	123 496	43 957
8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet	595 009	5 879	52 756	264 420	46 876
9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet	242 433	8 069	18 955	82 378	10 885
10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker + 302 daa korn. Landet	165 416	7 081	38 915	90 258	31 833
11 Fjòrfekjøtt og planteprodukter, 119 342 fjòrfeslakt. Landet	191 497	4 271	32 009	78 277	27 738
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	408 233	10 978	46 070	171 351	35 093
13 Melk, 16 årskyr. Landet	356 111	7 564	33 836	135 843	26 272
14 Melk, 51 årskyr. Landet	455 557	9 874	48 480	178 853	38 606
15 Melk, 68 årskyr. Landet	490 007	10 325	53 349	196 570	43 024
16 Melk, 39 årskyr. Arealsoner 1 og 3	423 188	11 396	51 319	191 432	39 923
17 Melk, 28 årskyr. Arealsoner 5A	431 697	8 985	41 644	160 158	32 659
18 Melk, 36 årskyr. Arealsoner 2	292 449	9 993	38 605	159 646	28 612
19 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 5B	395 964	8 091	36 773	145 894	28 682
20 Melk, 38 årskyr. Arealsoner 4	352 136	8 276	41 126	153 615	32 850
21 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 6 og 7	493 203	7 458	40 225	165 374	32 767
22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet	490 748	9 486	115 062	262 319	105 576
23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet	555 365	10 149	119 314	280 206	109 165
24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	421 286	8 473	38 354	205 899	29 881
25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	519 296	9 483	43 677	228 267	34 194
26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet	330 189	5 787	28 757	156 506	22 970
27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet	518 694	11 136	44 212	209 796	33 076
28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	630 715	5 341	47 031	244 662	41 690
29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	572 024	5 733	56 103	260 148	50 370
30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet	690 764	6 539	60 823	307 346	54 284

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn

2) Med 2023 menes fullt utslag (helårsvirkning) av jordbruksoppgjøret 2022, men eksklusive den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i oppgjøret

Tabell 8.6 Utvikling i sum tilskudd, utslag av ekstraordinær engangsutbetaling. Kr per bruk

	Sum tilskudd 2020	Endring til 2021	Endring til 2022 ¹	Endring til 2022 ²	Endring 2022 ¹ - 2022 ²
1 Melk, 31 årskyr. Landet	867 079	18 066	86 102	183 178	97 076
2 Korn, 513 dekar korn. Landet	258 169	4 587	53 228	69 790	16 562
3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet	569 855	11 839	53 367	111 291	57 924
4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgeiter. Landet	1 019 579	16 799	53 657	136 883	83 225
5 Svin og korn, 53 avlssvin + 383 dekar korn. Landet	324 056	7 073	47 311	71 319	24 008
6 Egg og planteprodukter, 7128 høner + 349 daa korn. Landet	514 722	16 519	63 969	135 216	71 246
7 Poteter og korn, 128 dekar poteter + 307 daa korn. Landet	334 816	27 283	89 180	111 822	22 642
8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet	725 621	7 170	64 336	141 545	77 209
9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet	417 195	13 886	32 619	37 397	4 778
10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker + 302 daa korn. Landet	392 964	16 822	92 446	119 835	27 389
11 Fjørfekjøtt og planteprodukter, 119 342 fjørfeslakt. Landet	204 263	4 556	34 143	146 621	112 478
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	837 043	22 509	94 463	183 876	89 413
13 Melk, 16 årskyr. Landet	625 172	13 279	59 401	112 491	53 090
14 Melk, 51 årskyr. Landet	1 113 091	24 125	118 453	268 553	150 099
15 Melk, 68 årskyr. Landet	1 422 747	29 980	154 900	362 683	207 783
16 Melk, 39 årskyr. Arealsoner 1 og 3	861 744	23 207	104 502	236 101	131 599
17 Melk, 28 årskyr. Arealsoner 5A	852 631	17 745	82 249	172 535	90 285
18 Melk, 36 årskyr. Arealsoner 2	538 771	18 410	71 122	164 358	93 236
19 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 5B	838 500	17 134	77 871	164 806	86 935
20 Melk, 38 årskyr. Arealsoner 4	775 844	18 234	90 611	204 698	114 087
21 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 6 og 7	1 063 928	16 089	86 773	186 188	99 415
22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet	159 593	3 085	37 418	48 510	11 091
23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet	381 080	6 964	81 871	106 794	24 923
24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	527 920	10 618	48 062	99 817	51 755
25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	709 845	12 963	59 704	129 438	69 735
26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet	324 283	5 684	28 243	59 580	31 338
27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet	888 386	19 073	75 724	171 292	95 568
28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	782 839	6 630	58 374	132 564	74 190
29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	672 167	6 736	65 925	147 735	81 810
30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet	983 169	9 307	86 569	194 356	107 787

1) 2022 før utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn

2) 2022 inklusive den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022

Tabell 8.7 Utvikling i sum tilskudd, utslag av ekstraordinær engangsutbetaling. Kr per årsverk

	Sum tilskudd 2020	Endring til 2021	Endring til 2022 ¹	Endring til 2022 ²	Endring 2022 ¹ - 2022 ²
1 Melk, 31 årskyr. Landet	418 895	8 728	41 597	88 495	46 899
2 Korn, 513 dekar korn. Landet	572 502	10 171	118 036	154 763	36 727
3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet	445 501	9 256	41 721	87 005	45 284
4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgeiter. Landet	654 076	10 777	34 422	87 812	53 390
5 Svin og korn, 53 avlssvin + 383 dekar korn. Landet	201 511	4 399	29 420	44 349	14 929
6 Egg og planteprodukter, 7128 høner + 349 daa korn. Landet	321 701	10 324	39 981	84 510	44 529
7 Poteter og korn, 128 dekar poteter + 307 daa korn. Landet	237 773	19 375	63 332	79 412	16 079
8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet	595 009	5 879	52 756	116 067	63 312
9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet	242 433	8 069	18 955	21 731	2 776
10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker + 302 daa korn. Landet	165 416	7 081	38 915	50 444	11 529
11 Fjòrfekjøtt og planteprodukter, 119 342 fjòrfeslakt. Landet	191 497	4 271	32 009	137 457	105 448
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	408 233	10 978	46 070	89 678	43 607
13 Melk, 16 årskyr. Landet	356 111	7 564	33 836	64 077	30 241
14 Melk, 51 årskyr. Landet	455 557	9 874	48 480	109 911	61 432
15 Melk, 68 årskyr. Landet	490 007	10 325	53 349	124 911	71 562
16 Melk, 39 årskyr. Arealsoner 1 og 3	423 188	11 396	51 319	115 945	64 626
17 Melk, 28 årskyr. Arealsoner 5A	431 697	8 985	41 644	87 356	45 713
18 Melk, 36 årskyr. Arealsoner 2	292 449	9 993	38 605	89 215	50 609
19 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 5B	395 964	8 091	36 773	77 826	41 053
20 Melk, 38 årskyr. Arealsoner 4	352 136	8 276	41 126	92 907	51 781
21 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 6 og 7	493 203	7 458	40 225	86 311	46 086
22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet	490 748	9 486	115 062	149 167	34 106
23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet	555 365	10 149	119 314	155 636	36 322
24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	421 286	8 473	38 354	79 655	41 301
25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	519 296	9 483	43 677	94 692	51 015
26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet	330 189	5 787	28 757	60 665	31 908
27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet	518 694	11 136	44 212	100 011	55 798
28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	630 715	5 341	47 031	106 804	59 773
29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	572 024	5 733	56 103	125 724	69 622
30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet	690 764	6 539	60 823	136 553	75 730

1) 2022 før utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn

2) 2022 inklusive den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022

Tabell 8.8 Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kr per bruk

			2020	2021	2022 ¹
1	Melk. 31 årskyr	Landet	66 700	69 600	70 300
2	Korn. 513 dekar korn	Landet	37 400	36 000	300
3	Sau. 170 vinterfôra sauer	Landet	42 600	42 000	41 500
4	Melkeproduksjon geit. 143 årsgeiter	Landet	69 800	69 600	67 900
5	Svin og korn. 53 avlssvin + 383 dekar korn	Landet	63 300	69 600	71 100
6	Egg og planteprodukter. 7 128 høner + 349 dekar korn	Landet	56 900	58 300	55 300
7	Poteter og korn. 128 dekar poteter + 307 dekar korn	Landet	51 200	54 500	47 200
8	Ammeku. 32 ammekyr	Landet	43 600	43 500	41 600
9	Frukt og bær. 51 dekar frukt og bær	Landet	59 500	61 200	60 600
10	Grønnsaker. 113 dekar grønnsaker + 302 dekar korn	Landet	58 300	64 800	54 200
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 119 342 fjørfeslakt	Landet	57 500	55 000	37 700

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn

Tabell 8.9 Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kr per bruk

			2020	2021	2022 ¹
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	65 700	69 600	71 100
13	Melk. 16 årskyr	Landet	60 800	65 000	63 100
14	Melk. 51 årskyr	Landet	69 800	69 600	71 100
15	Melk. 68 årskyr	Landet	69 800	69 600	71 100
16	Melk. 39 årskyr	Arealsoner 1 og 3	59 600	67 800	63 600
17	Melk. 28 årskyr	Arealsoner 5A	65 300	69 600	67 900
18	Melk. 36 årskyr	Arealsoner 2	66 700	69 600	71 100
19	Melk. 29 årskyr	Arealsoner 5B	67 900	69 600	71 100
20	Melk. 38 årskyr	Arealsoner 4	69 800	69 600	71 100
21	Melk. 29 årskyr	Arealsoner 6 og 7	66 700	69 600	70 200
22	Korn. 327 dekar korn	Østlandet	33 600	28 900	0
23	Korn. 801 dekar korn	Østlandet	47 200	46 600	15 200
24	Sau. 156 vinterfôra sauer	Arealsoner 5A og 5B	38 500	37 800	37 500
25	Sau. 194 vinterfôra sauer	Arealsoner 6 og 7	52 300	52 100	49 500
26	Sau. 85 vinterfôra sauer	Landet	22 300	17 800	12 900
27	Sau. 295 vinterfôra sauer	Landet	60 100	60 600	59 200
28	Ammeku. 30 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	46 400	46 300	44 300
29	Ammeku. 34 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	40 300	39 900	37 900
30	Ammeku. 46 ammekyr	Landet	52 700	52 700	50 900

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn

De to tabellene ovenfor viser antatt inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget for det enkelte referansebruk for årene 2020–2022. Resultatene for 2022 er før virkningene i 2022 av årets jordbruksoppgjør er innarbeidet.

Beregningen tar utgangspunkt i registrert jordbruksfradrag i 2020. Fradraget er regnet om til skattbar jordbruksinntekt i 2020. Skattbar jordbruksinntekt er justert til normalisert avlingsnivå i basisåret og så regnet fram forholdsvis etter endringene i driftsoverskuddet det enkelte år og reglene for beregning av jordbruksfradraget det enkelte år. Beregnet jordbruksfradrag er omregnet til verdi før skatt med

skatteprosent 40,0 på alle bruk i regnskapsåret 2020, med skatteprosent 39,8 i 2021 og med skatteprosent 39,7 i 2022 (jf. Totalkalkylepublikasjonen 2022 kapittel 6.2).

I tabellene 8.10 og 8.11 er de samme beregnede utslagene av jordbruksfradraget på vederlag til arbeid og egenkapital vist per årsverk.

Tabell 8.10 Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kr per årsverk

			2020	2021	2022 ¹
1	Melk. 31 årskyr	Landet	32 200	33 600	34 000
2	Korn. 513 dekar korn	Landet	82 900	79 900	800
3	Sau. 170 vinterfôra sauer	Landet	33 300	32 800	32 500
4	Melkeproduksjon geit. 143 årsgeiter	Landet	44 800	44 600	43 600
5	Svin og korn. 53 avlssvin + 383 dekar korn	Landet	39 300	43 300	44 200
6	Egg og planteprodukter. 7 128 høner + 349 dekar korn	Landet	35 600	36 400	34 600
7	Poteter og korn. 128 dekar poteter + 307 dekar korn	Landet	36 400	38 700	33 500
8	Ammeku. 32 ammekyr	Landet	35 800	35 600	34 100
9	Frukt og bær. 51 dekar frukt og bær	Landet	34 500	35 600	35 200
10	Grønnsaker. 113 dekar grønnsaker + 302 dekar korn	Landet	24 500	27 300	22 800
11	Fjørfekjøtt og planteprodukter. 119 342 fjørfeslakt	Landet	53 900	51 600	35 300

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn

Tabell 8.11 Beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Kr per årsverk

			2020	2021	2022 ¹
12	Økologisk melk. 29 årskyr	Landet	32 100	33 900	34 700
13	Melk. 16 årskyr	Landet	34 600	37 000	35 900
14	Melk. 51 årskyr	Landet	28 600	28 500	29 100
15	Melk. 68 årskyr	Landet	24 000	24 000	24 500
16	Melk. 39 årskyr	Arealzone 1 og 3	29 300	33 300	31 300
17	Melk. 28 årskyr	Arealzone 5A	33 000	35 200	34 400
18	Melk. 36 årskyr	Arealzone 2	36 200	37 800	38 600
19	Melk. 29 årskyr	Arealzone 5B	32 000	32 900	33 600
20	Melk. 38 årskyr	Arealzone 4	31 700	31 600	32 300
21	Melk. 29 årskyr	Arealzone 6 og 7	30 900	32 300	32 500
22	Korn. 327 dekar korn	Østlandet	103 300	88 900	0
23	Korn. 801 dekar korn	Østlandet	68 800	67 900	22 100
24	Sau. 156 vinterfôra sauer	Arealzone 5A og 5B	30 700	30 100	29 900
25	Sau. 194 vinterfôra sauer	Arealzone 6 og 7	38 300	38 100	36 200
26	Sau. 85 vinterfôra sauer	Landet	22 700	18 100	13 200
27	Sau. 295 vinterfôra sauer	Landet	35 100	35 400	34 600
28	Ammeku. 30 ammekyr	«Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	37 400	37 300	35 700
29	Ammeku. 34 ammekyr	«Kornområder» (1, 3 og 4)	34 300	34 000	32 200
30	Ammeku. 46 ammekyr	Landet	37 000	37 000	35 800

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn

Tabellene nedenfor viser det beregnede vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk inklusive beregnet utslag av jordbruksfradraget for de enkelte referansebruk.

Tabell 8.12 Vederlag til arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2020. Resultatene før jordbruksoppjøret 2022. Kr per årsverk

	Årsverk	2020	2021	2022
1 Melk, 31 årskyr. Landet	2,070	335 700	389 900	352 900
2 Korn, 513 dekar korn. Landet	0,451	283 400	276 800	-32 300
3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet	1,279	204 700	203 100	187 500
4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgeiter. Landet	1,559	484 900	512 900	478 600
5 Svin og korn, 53 avlssvin + 383 dekar korn. Landet	1,608	512 400	657 000	718 600
6 Egg og planteprodukter, 7128 høner + 349 daa korn. Landet	1,600	643 400	685 400	624 500
7 Poteter og korn, 128 dekar poteter + 307 dekar korn. Landet	1,408	508 100	572 900	460 500
8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet	1,220	268 900	271 600	225 300
9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet	1,721	348 500	370 600	369 200
10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker + 302 dekar korn. Landet	2,376	525 800	611 500	495 800
11 Fjorfekjøtt og planteprodukter, 119 342 fjorfeslakt. Landet	1,067	739 600	724 200	373 100

Tabell 8.13 Vederlag til arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Framregning inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2020. Resultatene før jordbruksoppjøret 2022. Kr per årsverk

	Årsverk	2020	2021	2022
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	2,050	348 700	394 600	388 100
13 Melk, 16 årskyr. Landet	1,756	319 300	348 000	328 700
14 Melk, 51 årskyr. Landet	2,443	345 900	422 200	370 900
15 Melk, 68 årskyr. Landet	2,904	380 800	472 600	415 000
16 Melk, 39 årskyr. Arealsoner 1 og 3	2,036	383 300	456 800	409 600
17 Melk, 28 årskyr. Arealsoner 5A	1,975	316 200	366 300	327 000
18 Melk, 36 årskyr. Arealsoner 2	1,842	348 600	419 500	387 500
19 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 5B	2,118	320 900	368 900	335 600
20 Melk, 38 årskyr. Arealsoner 4	2,203	293 000	368 100	327 000
21 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 6 og 7	2,157	368 400	425 200	386 300
22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet	0,325	181 500	154 900	-119 200
23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet	0,686	409 200	413 400	116 000
24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	1,253	179 300	176 800	162 900
25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	1,367	273 600	274 400	245 600
26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet	0,982	92 400	82 400	66 400
27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet	1,713	301 800	307 200	281 500
28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	1,241	295 400	297 000	247 700
29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	1,175	243 900	246 400	198 000
30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet	1,423	339 100	345 000	293 500

Tabell 8.14 Endring i vederlag til arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget, inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2020. Resultatene før jordbruksoppgjøret 2022. Kr per årsverk

	Vederlag i 2020	Endring fra 2020 til 2021	Endring fra 2021 til 2022	Endring fra 2020 til 2022
1 Melk, 31 årskyr. Landet	335 700	54 200	-37 000	17 200
2 Korn, 513 dekar korn. Landet	283 400	-6 600	-309 100	-315 700
3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet	204 700	-1 600	-15 600	-17 200
4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgeiter. Landet	484 900	28 000	-34 300	-6 300
5 Svin og korn, 53 avlssvin + 383 dekar korn. Landet	512 400	144 600	61 600	206 200
6 Egg og planteprodukter, 7128 høner + 349 daa korn. Landet	643 400	42 000	-60 900	-18 900
7 Poteter og korn, 128 dekar poteter + 307 dekar korn. Landet	508 100	64 800	-112 400	-47 600
8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet	268 900	2 700	-46 300	-43 600
9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet	348 500	22 100	-1 400	20 700
10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker + 302 dekar korn. Landet	525 800	85 700	-115 700	-30 000
11 Fjørfekjøtt og planteprodukter, 119 342 fjørfeslakt. Landet	739 600	-15 400	-351 100	-366 500

Tabell 8.15 Endring i vederlag til arbeid og egenkapital, inklusive beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget, inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2020. Resultatene før jordbruksoppgjøret 2022. Kr per årsverk

	Vederlag i 2020	Endring fra 2020 til 2021	Endring fra 2021 til 2022	Endring fra 2020 til 2022
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	348 700	45 900	-6 500	39 400
13 Melk, 16 årskyr. Landet	319 300	28 700	-19 300	9 400
14 Melk, 51 årskyr. Landet	345 900	76 300	-51 300	25 000
15 Melk, 68 årskyr. Landet	380 800	91 800	-57 600	34 200
16 Melk, 39 årskyr. Arealsoner 1 og 3	383 300	73 500	-47 200	26 300
17 Melk, 28 årskyr. Arealsoner 5A	316 200	50 100	-39 300	10 800
18 Melk, 36 årskyr. Arealsoner 2	348 600	70 900	-32 000	38 900
19 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 5B	320 900	48 000	-33 300	14 700
20 Melk, 38 årskyr. Arealsoner 4	293 000	75 100	-41 100	34 000
21 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 6 og 7	368 400	56 800	-38 900	17 900
22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet	181 500	-26 600	-274 100	-300 700
23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet	409 200	4 200	-297 400	-293 200
24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	179 300	-2 500	-13 900	-16 400
25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	273 600	800	-28 800	-28 000
26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet	92 400	-10 000	-16 000	-26 000
27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet	301 800	5 400	-25 700	-20 300
28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	295 400	1 600	-49 300	-47 700
29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	243 900	2 500	-48 400	-45 900
30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet	339 100	5 900	-51 500	-45 600

I tabell 8.16 er årets jordbruksoppgjør innarbeidet i referansebruksberegningene og regnet fram til kalenderåret 2023 (fullt utslag av oppgjøret) med utgangspunkt i de forutsetninger som er lagt til grunn i oppgjøret. Den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022, inngår ikke i disse beregningsresultatene.

Tabell 8.17 viser de beregnede utslagene av den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i årets jordbruksoppgjør. Engangsutbetalingen inngår i en tiltakspakke som er avtalt for å kompensere inntektssvikt i jordbruket i 2022. Ekstra utbetalingen av produksjonstilskudd er innarbeidet i referansebruksberegningene og regnet inn i kalenderåret 2022 med utgangspunkt i de forutsetninger om blant annet målprisendringer og noen andre pris- og kostnadsendringer som er lagt til grunn i årets oppgjør. I Prop. 120 S (2021-2022) om jordbruksoppgjøret 2022 står det nærmere om ekstra utbetalingen og de forutsetninger som er lagt til grunn i oppgjøret.

Utslagene i tabell 8.16 og 8.17 kan ikke summeres for å komme fram til de totale utslagene av jordbruksoppgjøret 2022 på referansebrukene. Dette skyldes at de samme forutsetningene om blant annet målprisendringer og noen andre pris- og kostnadsendringer som er lagt til grunn i årets oppgjør, inngår i begge de to beregnede utslagene.

Tabell 8.16 Vederlag til arbeid og egenkapital, både uten og med beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Fullt utslag er helårsvirkningen for kalenderåret 2023 når jordbruksoppgjøret 2022 er innarbeidet med oppgjørets forutsetninger for pris- og kostnadsvekst fra 2022 til 2023. Den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022, inngår ikke i beregningsresultatene. Kr per årsverk

	2022 ¹ før oppgjør ekskl. skatt	2022 ¹ før oppgjør inkl. skatt	Fullt utslag av oppgjør ² ekskl. skatt	Fullt utslag av oppgjør ² inkl. skatt
1 Melk, 31 årskyr. Landet	318 900	352 900	90 600	91 000
2 Korn, 513 dekar korn. Landet	-33 000	-32 300	244 000	334 700
3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet	155 100	187 500	140 300	159 000
4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgeiter. Landet	435 100	478 600	65 300	67 400
5 Svin og korn, 53 avlssvin + 383 dekar korn. Landet	674 400	718 600	184 400	184 400
6 Egg og planteprodukter, 7128 høner + 349 dekar korn.	589 900	624 500	192 000	200 700
7 Poteter og korn, 128 dekar poteter + 307 dekar korn.	426 900	460 500	141 300	149 300
8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet	191 200	225 300	162 300	178 200
9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet	334 000	369 200	88 900	95 000
10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker + 302 dekar korn.	473 000	495 800	135 000	141 100
11 Fjørfe kjøtt og planteprodukter, 119 342 fjørfeslakt.	337 800	373 100	252 200	267 400
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	353 500	388 100	122 200	122 300
13 Melk, 16 årskyr. Landet	292 800	328 700	85 000	89 600
14 Melk, 51 årskyr. Landet	341 800	370 900	94 900	94 900
15 Melk, 68 årskyr. Landet	390 500	415 000	114 700	114 700
16 Melk, 39 årskyr. Arealsoner 1 og 3	378 300	409 600	125 100	128 800
17 Melk, 28 årskyr. Arealsoner 5A	292 600	327 000	86 100	87 700
18 Melk, 36 årskyr. Arealsoner 2	348 800	387 500	109 900	109 800
19 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 5B	302 000	335 600	87 400	87 400
20 Melk, 38 årskyr. Arealsoner 4	294 700	327 000	84 400	84 400
21 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 6 og 7	353 800	386 300	80 800	81 200
22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet	-119 200	-119 200	231 900	355 900
23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet	93 900	116 000	277 200	331 200
24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	133 000	162 900	135 500	152 400
25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	209 300	245 600	133 500	149 300
26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet	53 300	66 400	100 700	138 500
27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet	246 900	281 500	124 300	131 300
28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	212 100	247 700	146 900	161 100
29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	165 800	198 000	152 400	167 900
30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet	257 700	293 500	198 500	212 600

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn i resultatene for året 2022

2) Fullt utslag for kalenderåret 2023 (helårsvirkning av oppgjøret) med oppgjørets forutsetninger for pris- og kostnadsvekst i 2023 (jf. tabell 7.1). Den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022, inngår ikke i beregningsresultatene

Tabell 8.17 Vederlag til arbeid og egenkapital, både uten og med beregnet inntektsverdi før skatt av jordbruksfradraget. Beregnet utslag i 2022 av den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022, med oppgjørets forutsetninger for pris- og kostnadsvekst i 2022. Kr per årsverk

	2022 ¹ før oppgjør ekskl. skatt	2022 ¹ før oppgjør inkl. skatt	Utslag av ekstra- utbetaling ² ekskl. skatt	Utslag av ekstra- utbetaling ² inkl. skatt
1 Melk, 31 årskyr. Landet	318 900	352 900	69 600	70 000
2 Korn, 513 dekar korn. Landet	-33 000	-32 300	485 400	609 700
3 Sau, 170 vinterfôra sauer. Landet	155 100	187 500	48 900	55 100
4 Melkeproduksjon geit, 143 årsgeiter. Landet	435 100	478 600	62 700	64 800
5 Svin og korn, 53 avlssvin + 383 dekar korn. Landet	674 400	718 600	135 200	135 300
6 Egg og planteprodukter, 7128 høner + 349 dekar korn.	589 900	624 500	172 700	179 800
7 Poteter og korn, 128 dekar poteter + 307 dekar korn.	426 900	460 500	269 700	283 800
8 Ammeku, 32 ammekyr. Landet	191 200	225 300	82 300	89 300
9 Frukt og bær, 51 dekar frukt og bær. Landet	334 000	369 200	52 300	57 900
10 Grønnsaker, 113 dekar grønnsaker + 302 dekar korn.	473 000	495 800	215 300	222 400
11 Fjørfe kjøtt og planteprodukter, 119 342 fjørfeslakt.	337 800	373 100	412 800	434 700
12 Økologisk melk, 29 årskyr. Landet	353 500	388 100	64 600	64 700
13 Melk, 16 årskyr. Landet	292 800	328 700	43 100	47 500
14 Melk, 51 årskyr. Landet	341 800	370 900	93 100	93 100
15 Melk, 68 årskyr. Landet	390 500	415 000	112 200	112 200
16 Melk, 39 årskyr. Arealsoner 1 og 3	378 300	409 600	103 500	107 100
17 Melk, 28 årskyr. Arealsoner 5A	292 600	327 000	65 200	66 800
18 Melk, 36 årskyr. Arealsoner 2	348 800	387 500	77 200	77 100
19 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 5B	302 000	335 600	60 200	60 200
20 Melk, 38 årskyr. Arealsoner 4	294 700	327 000	85 200	85 200
21 Melk, 29 årskyr. Arealsoner 6 og 7	353 800	386 300	64 800	65 300
22 Korn, 327 dekar korn. Østlandet	-119 200	-119 200	431 800	590 200
23 Korn, 801 dekar korn. Østlandet	93 900	116 000	527 200	608 800
24 Sau, 156 vinterfôra sauer. Arealsoner 5A og 5B	133 000	162 900	44 100	49 400
25 Sau, 194 vinterfôra sauer. Arealsoner 6 og 7	209 300	245 600	54 000	61 200
26 Sau, 85 vinterfôra sauer. Landet	53 300	66 400	33 700	54 600
27 Sau, 295 vinterfôra sauer. Landet	246 900	281 500	61 500	67 600
28 Ammeku, 30 ammekyr. «Grasområder» (5A, 5B, 6 og 7)	212 100	247 700	68 700	74 500
29 Ammeku, 34 ammekyr. «Kornområder» (1, 3 og 4)	165 800	198 000	98 300	106 900
30 Ammeku, 46 ammekyr. Landet	257 700	293 500	103 300	111 100

1) Før utslaget av jordbruksoppgjøret 2022 er regnet inn i resultatene for året 2022

2) Beregnet utslag i 2022 av den ekstraordinære engangsutbetalingen av produksjonstilskudd som ble avtalt i jordbruksoppgjøret 2022, med oppgjørets forutsetninger for pris- og kostnadsvekst i 2022

8.2 Økologisk melkeproduksjon

Det er 19 Debio-godkjente melkeproduksjonsbruk som inngår i årets referansebruk nr. 12 med økologisk melk og storfeslakt. Presentasjonen i tabell 8.18 omfatter kun regnskapsåret 2020 (basisåret).

Årets driftsgranskingsbruk med økologisk melkeproduksjon ligger i fylkene Østfold, Akershus, Hedmark, Vestfold, Telemark, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal og Nordland.

Referansebruk nr. 12 har 29,4 årskyr, 36,4 andre storfe og bare et lite innslag av andre husdyr. Jordbruksarealet i alt er på 478 dekar, herav 431 dekar eng/beite og 39 dekar korn/erter/oljefrø. Referansebruket leverer ca. 186 600 liter melk og 4 280 kg storfekjøtt. Tilsvarende for referansebruk nr. 1 er ca. 224 100 liter melk og 8 050 kg storfekjøtt. Oppnådd melkepris (uten tilskudd) på referansebruk nr. 12 er 5,90 kr per liter, som er 60 øre høyere enn for eksempel på referansebruk nr. 1. For ku- og storfekjøtt er oppnådd pris (uten tilskudd) henholdsvis 1,76 kr høyere og 3 øre lavere per kg enn på referansebruk nr. 1.

Tabell 8.18 viser det økonomiske resultatet for gruppen av driftsgranskingsbruk med økologisk melkeproduksjon, referansebruk nr. 12, i regnskapsåret 2020 og de tilsvarende resultatene for referansebruk nr. 1. Av tabellen går det fram at de ulike inntekts- og kostnadspostene er noe forskjellig mellom de to gruppene av bruk. Pristilskuddene utgjøres i hovedsak av distriktstilskudd melk, distriktstilskudd storfekjøtt og kvalitetstilskudd storfekjøtt. Den relativt store forskjellen mellom de to referansebrukene skyldes både levert mengde og geografisk plassering av enkeltbrukene som inngår. Arbeidsforbruket på de økologiske melkeproduksjonsbrukene er i gjennomsnitt 3783 timer mens det er 3819 timer på referansebruk nr. 1 som i årets beregninger har 30,9 årskyr (og til sammenligning 3644 timer på referansebruk nr. 17 med 28,2 årskyr, 3907 timer på referansebruk nr. 19 med 29,1 årskyr og 3980 timer på referansebruk nr. 21 med 29,0 årskyr).

Tabell 8.18 Resultatregning for 19 driftsgranskingsbruk med økologisk melkeproduksjon og referansebruk nr. 1, regnskapsåret 2020. Kr

	Økologisk melkeproduksjon	Referansebruk nr. 1
Antall årskyr	29,4	30,9
Omsatt melk, liter per årsku	6 348	7 254
Melkepris (uten tilskudd), kr per liter	5,90	5,30
Jordbruksareal i alt, dekar	478	472
Sum inntekter før tilskudd	1 526 300	1 767 800
Pristilskudd	59 300	176 400
Produksjonsuavhengige tilskudd	777 700	690 700
+ Tilskudd i alt	837 000	867 100
= Inntekter i alt	2 363 300	2 634 900
Variable kostnader	709 500	926 700
Faste kostnader	862 000	845 800
Avskrivninger	307 700	323 900
– Kostnader i alt	1 879 200	2 096 400
= Driftsoverskudd	484 100	538 500
+ Leid arbeid	234 600	187 900
– Jordbrukets andel av gjeldsrenter	67 200	92 100
– Jordbrukets andel av kår	2 200	4 900
= Vederlag til arbeid og egenkapital	649 300	629 400
/ Antall årsverk	2,050	2,070
= Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk	316 700	304 100

8.3 Sammenligning av resultatene i referansebrukssystemet med resultatene fra normaliserte regnskaper

I dette kapitlet er det foretatt en sammenligning av resultatene i referansebruksberegningene, inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2020, med resultatene fra totalkalkylens normaliserte regnskaper. Resultatene fra referansebrukene er beregninger utført på bruksnivå på grunnlag av bruk over et visst økonomisk driftsomfang, mens totalkalkylens normaliserte regnskaper er et sektorregnskap med aggregerte tall for hele det norske jordbruket fordelt ut på totalt antall årsverk. På en del områder vil det derfor være ulike beregningsprinsipper som er lagt til grunn i de to systemene. Totalkalkylen vil i større grad fange opp strukturelle endringer i jordbruket og utvalget av referansebruk er ikke representativt for totaljordbruket.

Noen flere årsaker til ulik utvikling i vederlaget til arbeid og egenkapital per årsverk fra 2020 til 2021 og fra 2021 til 2022 mellom de to beregningssystemene, er forsøkt forklart nedenfor.

Til sammenligningen har en beregnet et grovt gjennomsnitt av vederlaget til arbeid og egenkapital på referansebrukene i 2020. Dette er gjort ved å ta resultatet fra de første 11 referansebrukene og vekte dem etter antall driftsgranskingsbruk som inngår og antall årsverk. Tabell 8.19 viser at inntektsnivået da er ca. 66 900 kr per årsverk lavere i referansebruksberegningene. I beregningene i 2021 var inntektsnivået i regnskapsåret 2020 ca. 44 900 kr per årsverk lavere i referansebruksberegningene enn i normaliserte regnskaper.

For framregningsårene har en vist hvilket intervall utviklingen av vederlaget per årsverk varierer innenfor på enkeltbruksnivå (volumframregninger fra regnskapsåret 2020 inkludert).

Normaliserte regnskaper og beregnet referansebruksinntekt, inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2020, viser følgende utvikling med hensyn til resultat og årlig endring i vederlaget til arbeid og egenkapital i kr per årsverk.

Tabell 8.19 Vederlag til arbeid og egenkapital i kr per årsverk^{1,2}

	Normaliserte regnskaper		Referansebruksberegningene inklusive volumframregninger	
	Kr/årsverk	Endring	Kr/årsverk	Intervall for endring
2020	379 300		312 400	
2021	399 500	+ 20 200		fra minus 13 100 til pluss 140 700
2022	361 000	- 38 500		fra minus 334 800 til pluss 60 700

1) Jordbruksfradrag ved skatteligningen er ikke regnet inn

2) Resultatene er før jordbruksoppjøret 2022

Tabellen viser at inntektsutviklingen er noe forskjellig i de to beregningssystemene og at inntektsutviklingen dessuten varierer betydelig mellom ulike referansebruk.

Sammenlignet med utviklingen av et grovt gjennomsnitt av referansebrukene inklusive volumframregninger fra regnskapsåret 2020, men med samme vektning i framregningsårene, finner vi at referansebrukene har en gjennomsnittlig inntektsøkning per årsverk fra 2020 til 2021 samtidig som det er en økning også i normaliserte regnskaper. Differansen i inntektsutviklingen mellom de to beregningssystemene er omtrent 22 200 kr netto mindre økning i normaliserte regnskaper. Fra 2021 til 2022 er det en gjennomsnittlig inntektsnedgang i referansebruksberegningene og det er også en inntektsnedgang i normaliserte regnskaper. Differansen i inntektsutviklingen er omtrent 5 400 kr netto mindre nedgang i normaliserte regnskaper. Ser en på nivået ligger altså referansebrukene 66 900 kr under normaliserte regnskaper i 2020 og om lag 50 100 kr under normaliserte regnskaper i 2022.

Noen forskjeller som kan bidra til å forklare litt nærmere både ulik utvikling og ulikt nivå på delposter, er:

- Framregning av melkepris avviker fra totalkalkylen. Dette handler om ulik periodisering av etterbetalinger og er nærmere omtalt i kapittel 5.3. Forskjellen fra 2020 til 2021 er ca. 12 øre per liter melk mindre prisøkning i totalkalkylen, som tilsvarer 4 200 kr per årsverk. Forskjellen fra 2021 til 2022 er 58 øre per liter melk svakere prisutvikling i totalkalkylen, som tilsvarer 20 900 kr per årsverk.
- Kapitalslitet bygger på prinsippet om historisk kost i driftsgranskingene og prisnivåjustering i normaliserte regnskaper. Dette gir lavere kapitalslit i driftsgranskingene (og referansebrukene) enn i normaliserte regnskaper. Det gir også forskjellig utvikling i beregnet kapitalslit, som må ses i sammenheng med utviklingen i rentekostnadene.
- Forskjell i utviklingen i nominell rente og realrente. «Effekt av finansiering» (prisstigningsgevinst på den lånte delen av kapitalen) reduserer rentekostnaden i normaliserte regnskaper slik at det blir realrente. I årets beregning gir dette fra 2020 til 2021 et positivt bidrag til utviklingen på 400 kr per årsverk og et positivt bidrag på 600 kr per årsverk til utviklingen fra 2021 til 2022 i normaliserte regnskaper. I referansebruksberegningene beregnes kapitalslitet etter historiske investeringskostnader slik at det ikke blir noen prisstigningsgevinst og det regnes med nominelle renter.
- Produktivitetsendring/volumendring er regnet på ulik måte i de to beregningssystemene. I normaliserte regnskaper betyr nedgangen i samlet antall årsverk fra 2020 til 2021 i jordbruket en økning i vederlaget på om lag 6 000 kr per årsverk, mens nedgangen i antall årsverk fra 2021 til 2022 betyr en økning på om lag 9 000 kr per årsverk. Gjennomsnittlig volumframregning på referansebrukene viser en reduksjon på om lag 300 kr per årsverk fra 2020 til 2021 og en reduksjon

på om lag 2 900 kr per årsverk fra 2021 til 2022. (Volumframregningene på referansebrukene er beskrevet i kapittel 4.) Totalkalkylen fanger umiddelbart opp strukturelle endringer i jordbruket slik som nedgang i arbeidsforbruk, mens måten volumframregningene gjøres på referansebrukene, gjør at skift i utviklingstrender først blir fanget opp etter flere år.

- Alle jordbrukets produksjoner inngår i totalkalkylens normaliserte regnskaper, men en del av disse inngår ikke i referansebrukene. Dette er blant annet blomster.
- I referansebrukene føres kostnader og eventuelt inntekter ved jordleie slik de går fram av driftsregnskapet for enkeltbruk. I normaliserte regnskaper anses all jord å tilhøre sektoren slik at kapital på bortleid jord er ført på jordbruket og gjeld og renter knyttet til bortleid jord er tillagt jordbruksgjelda.
- I referansebrukene føres kostnader og eventuelt inntekter ved leie av melkekvote slik de går fram av driftsregnskapet for enkeltbruk. I normaliserte regnskaper anses all melkekvote å tilhøre sektoren. Derfor blir kvoteleie en internomsetning.
- Normaliserte regnskaper har med poster som ikke inngår i referansebrukene. Tidligpensjonsordning er en slik post som bidrar til et høyere nivå i normaliserte regnskaper med til sammen omtrent 1 500 kr per årsverk i 2020.
- Beregningssystemene har forskjellig prinsipp for føring av tilskudd. I referansebruksberegningene regnes tilskudd fram med vedtatte satser, mens i normaliserte regnskaper er det bevilgningene for overførbare poster (direkte tilskudd) som regnes inn for budsjettåret 2022.

Budsjettnemnda for jordbruket

Oslo 21.06.2022

Knut Børve

Berit Bjørlo
Kristoffer Fodnes
Steinar Helgen
Anders Huus

Torgeir Dahl Jørgensen
Maria Finne Krekling
Eli Berge Ness
Sigrun Pettersborg

Per Arne Skjeflo
Ole Nikolai Skulberg
Nora Vågnes Traaholt

Harald Moksnes Weie (observatør)

Oddmund Hjukse

BUDSJETTNEMND A FOR JORDBRUKET

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon:
NIBIO, Postboks 115	Schweigaards gate 34 E	401 04 100
1431 ÅS		E-post: post@nibio.no
		Internett: nibio.no

PUBLIKASJONER FRA
BUDSJETTNEMND A FOR JORDBRUKET

Totalkalkylen for jordbruket

ISSN 1503-3325

Totale inntekter, kostnader og resultatmål

Avgitt årlig fra 1948

Volum- og prisindeksar for jordbruket

ISSN 0800-7535

Beregnet på grunnlag av totalkalkylen

Avgitt årlig (ikke 1983, 2001)

Modellbruksberegninger

ISSN 0800-7543

Avgitt årlig fra 1980 til 1992

Referansebruksberegninger

ISSN 0804-4201

Avgitt årlig fra 1993 (ikke 2020)

Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken

ISSN 0806-4652

Avgitt årlig fra 1995
